

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

Szia cica, van gazdád? - Verbális utcai zaklatás a magyar nők nézőpontjából

Jelige: JSP285

Lezárás dátuma: 2022.09.30.

2021

Tartalom

1.	Bevezetés: A dolgozat témája, célja és felépítése.....	3
2.	Az elméleti háttér áttekintése	4
2.1.	A szexuális zaklatás és a catcalling fogalma	4
2.2.	A catcalling típusai, formái	5
2.3.	Nemzetközi és hazai áttekintés	6
2.3.1.	Nemzetközi szabályozások.....	6
2.3.2.	Nemzetközi kutatások	7
2.3.3.	Hazai szabályozások	8
2.3.4.	Hazai kutatások	8
2.4.	A catcalling hatásai és következményei.....	9
2.4.1.	Tárgyasítás	10
2.4.2.	Rendszerigazolás	11
2.4.3.	A viselkedés megváltozása.....	12
2.5.	Megküzdési stratégiák.....	14
2.6.	Mediáló tényezők.....	15
3.	A kutatás módszertana és környezete	17
4.	Kutatási eredmények.....	19
4.1.	Kvantitatív eredmények	19
4.1.1.	Gyakoriság	19
4.1.2.	Körülmények.....	21
4.1.3.	Reakciók.....	23
4.2.	Kvalitatív eredmények	28
4.2.1.	A résztvevők.....	30
4.2.2.	A körülmények.....	32
4.2.3.	A zaklatás módja	33
4.2.4.	A következmények.....	36
5.	Diskusszió	38
6.	Összegzés	40
6.1.	Javaslatok.....	40
6.2.	A kutatás korlátai	42
	Felhasznált irodalom.....	43
	Mellékletek	47
1.	Melléklet: Kérdőív	47
2.	Melléklet: Az egyéni történetek elemzési rendszere	50
3.	Melléklet: Ábrák	55

1. Bevezetés: A dolgozat témája, célja és felépítése

„Elveszítettem a telefonszámomat, megadod a tiédet? Szia szépségem, nem kell egy fuvar? De jó kis szajha vagy, elvinnélek egy körre!”

Kutatásunk témájául az úgynevezett catcalling, vagyis a verbális utcai zaklatás. Ez egy világszerte elterjedt, így a magyar társadalmat is érintő probléma. Az ilyen viselkedés amellett, hogy megalázó és diszkriminatív, egészségügyi problémákat is okozhat. Többek között mentális betegségek, életre szóló traumák okozója lehet, illetve a nők általános biztonságérzetének csökkenéséhez vezethet, rosszabb esetben állandó félelemfaktorrá válhat.

Az utóbbi években egyre nagyobb figyelem irányult a nőket érintő szexuális zaklatásra (ld.: #metoo mozgalom), azonban az utcai, főként a verbális zaklatás gyakran kívül esik a szakirodalom és a média figyelmén. A terminológiai nehézségek magyarázhatják a viszonylagos hallgatást, hiszen nincsen megegyezés a megnevezésről, a definícióról, vagy az okozott sérülések leírásáról. A magyar nyelvben nincs is szó az ilyen esetekre, ami kifejezetten problémás, hiszen a nyelv értelemadó funkciója meghatározza azt, hogy milyen módon érzékeljük a valóságot. Ehhez szorosan kapcsolódik a tabu fogalma, melyre az Encyclopedia Britannica (2020) az alábbi jelentést adja: A tabu „valami megérintésének, kimondásának vagy megtételének tilalma, valamely természetfeletti erőttől származó azonnali megtorlástól való félelem miatt”. Másodlagos jelentése az enciklopédia szerint pedig az, hogy a tabu „a társadalmi szokás által megkövetelt vagy védekező lépésként előírt tiltás”. Ez alapján tehát megszabják mi az, amiről az ember nem, vagy csak meghatározott módon beszélhet. Ilyen tabu a szexualitás és a zaklatás is. Erre erősít rá néhány társadalmi-kulturális és politikai interakció is. A szexuális zaklatás kérdése körüli szisztematikus hallgatás és vita hiánya csak még több csendhez vezet.

A társadalmi diskurzus elindítása és az áldozatok megküzdésének segítése érdekében szükséges feltérképezni, hogy a zaklatást elszenvedő nők hogyan értelmezik a fogalmat. Kutatási kérdésünk arra irányult, hogy milyen gyakori az utcai zaklatás a magyar nők körében, és milyen következményekről számolnak be. Célunk a probléma tudatosítása, a figyelemfelhívás és az, hogy tényekre támaszkodva eloszlathassunk olyan tévhiteket, mint:

- Utcai zaklatást csak bizonyos (pl. hajléktalan, részeg) férfiak követnek el.
- Az utcai zaklatás oka a nők kihívó magatartása, “szexis” öltözködése.

- Utcai zaklatás nem is létezik, a nők egyszerűen félreértik a bókolást és az udvarlást.

Célunk az is, hogy feltárjuk a tipikus magyarországi zaklatási helyzeteket. Míg a korábbi kutatások a catcalling esetek típusaira, hatásaira és megküzdési stratégiáira fókuszálnak, vizsgálatunk ezeken túl az áldozatok érzelmi élményeire és a reagálási módok kapcsolatára, ennek típusaira is hangsúlyt helyez, amely a tudatosítás és az edukáció alapjául szolgálhat.

Dolgozatunk elején a témához kapcsolódó fogalmi és szakirodalmi háttérrel tekintjük át, majd bemutatjuk kérdőíves kutatásunk módszertanát, korpuszát, illetve kvantitatív és kvalitatív eredményeit. Ezután kitérünk a kutatás korlátaira, végül a dolgot összefoglaló diszkusszióval zárjuk.

2. Az elméleti háttér áttekintése

2.1. A szexuális zaklatás és a catcalling fogalma

A catcalling idegen férfiak által nyilvános helyeken, rendszerint nőket érő, verbális és nem verbális, a megjelenésre vonatkozó, tárgyiasító célzásokat jelent. Ez lehet füttyögés, bámulás vagy éppen az áldozat nevének vagy telefonszámának kitartó követelése (Fairchild & Rudman, 2008). Az *Oxford Dictionaries* a catcallingot hangos füttyögésként vagy szexuális jellegű megjegyzésekként definiálja, amelyet egy férfi tesz egy elhaladó nőre (saját fordítás). A catcalling a szexuális zaklatás egy formája, de nevezik nem kívánt verbális vagy nonverbális szexuális figyelemnek, illetve idegen zaklatásnak is, mert az áldozat és az elkövető nem ismerik egymást (Fairchild & Rudman, 2008). Ezek általában rövid, egyoldalú interakciók nyilvános helyeken (pl.: utcák, tömegközlekedés, bevásárlóközpontok), és a quid pro quo zaklatással ellentétben¹ nincs más egyértelmű céljuk, mint felhívni a figyelmet a nő testére vagy szexualitására (Fairchild & Rudman, 2008; Saunders et al., 2016). Mivel az egész incidens rövid ideig tart, több országban nincs is jogállás a helyzet kezelésére, melyek következmények nélkül maradnak (Bowman, 1993).

¹ A quid pro quo jelentése "valami valamiért". Ebben az esetben a zaklatás és a hatalommal való visszaélés között szoros összefüggés van, valamilyen munkavégzéshez kapcsolódó előnyt szexuális szolgáltatás fejében biztosít a zaklató. Többnyire munkahelyeken, vagy az oktatási intézményekben fordul elő (Hungler, 2018).

A catcalling fogalmi szempontból a szexuális zaklatás fogalmi rendszerébe sorolandó (Fitzgerald, 1993). A szexuális zaklatás és az utcai verbális zaklatás hasonló aspektusokkal rendelkeznek, mindkét esetben az áldozatok nem kívánt verbális, nonverbális szexuális közeledést éreznek. Szexuális zaklatás legtöbbször az áldozat munkahelyén alakul ki, a verbális események mellett előfordulhat fizikai zaklatás is.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO, 2021) álláspontja szerint a nők elleni erőszak minden olyan nők ellen elkövetett nemi alapú erőszak, amely fizikai, szexuális vagy mentális kárt vagy szenvedést okoz, beleértve fenyegetéseket, kényszerítést vagy szabadságuk korlátozását, akár a közéletben, akár a magánéletben. Továbbá a szexuális erőszak definíció szerint olyan szexuális aktust vagy aktusra tett kísérletet jelent, amely kényszeren alapul, függetlenül attól, hogy az elkövető milyen viszonyban van az áldozattal vagy, hogy mik a körülmények. Ide tartozik a nemi erőszak, amikor biológiai értelemben közösülés történik, tehát a férfi nemi szerve vagy egyéb testrésze vagy bármilyen tárgy, részben vagy egészben behatol a nő nemi szervébe, vagy ánuszába. A nem kívánt szexuális érintés és az érintés nélküli formák is részei a szexuális erőszaknak, tehát a catcalling is besorolható ebbe a kategóriába.

Különbség a két zaklatástípus között főként az, hogy a catcalling két ismeretlen fél között, nyilvános helyen történik (Fairchild, 2010). A verbális utcai zaklatás spontán, nem előre eltervezett, javarészt egyoldalú, és pár másodperc alatt történik. A két zaklatási forma között a legnagyobb eltérést a gyakoriságban lehet felfedezni, ugyanis a catcalling zaklatás többször fordul elő, mint a szexuális zaklatás. A catcalling gyakorisága megállapítható a kanadai *Violence Against Women Survey* (VAWS; Johnson & Sacco, 1995) kutatási eredményeiből, ugyanis a kutatásban részt vett több mint tizenkétezer, 18 év feletti nő 85 százaléka jelezte, hogy tapasztalt catcallingot az élete során, ami messze gyakoribb, mint a quid pro quo zaklatás, amelyről csak a nők 5 százaléka számolt be (MacMillan et al., 2000).

2.2 A catcalling típusai, formái

Bár a catcalling az utcai zaklatás kategóriába sorolható, nem minden utcai zaklatás minősül catcallingnak. Az utcai zaklatás egy szubkategóriája, de catcalling esetében nem beszélhetünk az egyén követéséről vagy fizikai érintéséről. Csakúgy, mint az utcai zaklatás, a catcalling is nehezen definiálható: sok eset belevonható, ami kényszerű szexuális figyelemnek minősül. A definíciókban jelenleg nincs végleges konszenzus a szakirodalomban. A pontos definíciók

hasznosak lennének kutatási célokból, de egyesek szerint a catcalling túl specifikus meghatározása ahhoz járulna hozzá, hogy túlságosan leszűkítene a jelenséget, és ezáltal a konstrukció alulreprezentáltságához vezetne (Walton & Cory, 2021). Fairchild és Rudman 2008-as kutatásukban 9 jól elkülöníthető alkategóriát hoztak létre kizárólag a catcalling kategóriában:

1. Beszólások, füttyögés, bámulás
2. Kéretlen szexuális figyelem
3. Goromba és támadó jellegű szexuális viccek
4. Szexista megjegyzések vagy viselkedés
5. Szexuális ajánlattételek
6. Kéretlen fizikai érintés, simogatás
7. Szexuális aktusra hívó indirekt felhívás
8. Szexuális aktusra hívó direkt felhívás
9. Erőszakos érintés vagy markolás

2.3. Nemzetközi és hazai áttekintés

2.3.1. Nemzetközi szabályozások

Az ENSZ Bizottság (CEDAW Bizottság) 1992-ben alkotott törvénye szerint a szexuális zaklatás a nők elleni erőszak egyik fajtája, amely nemi alapon diszkriminatív, így sérti a nők és férfiak közötti egyenlőséget, és amely különböző magatartásokkal is elkövethető. Az Európai Unió 2002-ben hozott szabályozása megadja a szexuális zaklatás meghatározását, és egyúttal leszögezi, hogy a szexuális zaklatás a nemi alapú diszkrimináció egyik fajtája (Wirth, 2004).

Európa több országában büntetik az utcai verbális zaklatást. A francia hatóságok több mint 700 férfit bírságoltak meg a nők nyilvános zaklatásáért a 2018-ban bevezetett törvény óta. A törvényt megszegők 750 eurótól 1500 euróig terjedő összegű helyszíni bírsággal is sújthatók. A törvényt 2018 augusztusában lépett hatályba, miután felháborodás tört ki Franciaországban, amikor egy férfi füttyüléssel fejezte ki tetszését egy nő iránt egy párizsi kávézó előtt, aki konfrontálta emiatt, és ezután a férfi megütötte (Batha, 2019). A birteknél pedig a rendőrség arra ösztönzi az embereket, hogy jelentsék be a catcalling típusú zaklatásokat is. 2021 márciusában az *UN Women* által végzett felmérés eredménye szerint a 18 és 24 éves korú brit nők 97 százalékát, az összes nő pedig 70 százalékát éri szexuális zaklatás a köztereken. A kutatás alapján a nők

mindössze 4 százaléka jelentette a hatóságoknak a zaklatás esetét, és a nők 45 százaléka szerint semmin sem változtatna, ha jelentené (UN Women, 2021).

Belgiumban és Portugáliában is létezik jogszabály a catcalling büntetésére. Belgiumban egy 2014-es törvény pénzbírságokat és legfeljebb egy év szabadságvesztést vezetett be utcai zaklatás szankciójaként. A portugál kormány 2015 augusztusában nyilvánította bűncselekménynek a verbális szexuális zaklatást, és Belgiumhoz hasonlóan akár 120 euró pénzbírságot vagy egy év börtönt is kiszabhatnak az elkövetéséért, továbbá, ha az áldozat 14 évnél fiatalabb, három év börtönbüntetés is kiszabható (Bates, 2016; King, 2016).

2.3.2. Nemzetközi kutatások

It Happens All the Time címmel publikált 2013-as svéd kutatásban kb. 25 000 diákot kérdeztek a szexuális zaklatásról. Ebből a kutatásból kiderült, hogy az áldozattá válás valószínűségében az életkor jelentős szerepet játszik, a fiatalabb nők veszélyeztetettebbek. Az esetek 80 százalékában egy idegen volt az elkövető, és a legtöbb eset szórakozóhelyen vagy étteremben történt. Bár az ENSZ szerint Svédország a világ egyik legegyenlőbb társadalma nemi diszkrimináció szempontjából (*European Institute for Gender Equality [EIGE]*), e tanulmány eredményei azonban azt mutatták, hogy minden negyedik nő tapasztalt szexuális zaklatást az előző év folyamán, és azt sokan az (éjszakai) élet normális velejárójának tekintették. A kutatás fontos megállapításai voltak, hogy gyakran előfordul, hogy az elkövetők és az áldozatok egyaránt az alkoholt hibáztatták, hogy az elkövetőket felmentsék magatartásuk felelőssége alól, az áldozatoknál pedig megjelent önmaguk hibáztatása is (Mellgren, Andersson & Ivert, 2018).

A catcalling globális probléma, és Európából kilépve is számos példát láthatunk. Isis Arlene Díaz-Carrión készített kutatást (2020) az utcai zaklatásról Mexikóban. Megállapítja, hogy a nőket a közterek használatában “másnak”, vagyis kívülállónak tekintik, és különböző mechanizmusokat használnak ezen kirekesztés fenntartására. Mexikóban a nők ezt az egyenlőtlenséget az erőszak és a biztonságérzet hiánya révén tapasztalják, amelyek a szociokulturális normákkal együtt okozzák a nyilvános térhasználat korlátozását. Annak ellenére, hogy jogilag bűncselekménynek tekintik, az utcai zaklatása általános társadalmi-kulturális gyakorlat az országban. A hagyományos társadalmakban, mint amilyen a mexikói is, a nőket okolják, vonják felelősségre vonják a saját biztonságuk kockáztatásáért (Díaz-Carrión, 2020).

Az ICRW (*International Center for Research on Women*) 2017-es indiai kutatása megállapította, hogy a kérdőívet kitöltő férfiak 75 százaléka ért egyet azzal az állítással, hogy a nők provokálják a férfiakat öltözködésükkel. A válaszadó férfiak 40 százaléka pedig úgy véli, azon hölgyek, akik kimerészkednek az utcára sötétedés után, megérdemlik, hogy szexuálisan zaklassák őket (Goodney, D'Silva & Asok, 2017). Ez a fajta női megszégyenítési stratégia, amely Indiában domináns, elősegíti az önvádaskodást, amelynek hatására a nők kevésbé lesznek magabiztosak és kisebb a valószínűsége, hogy felszólaljanak a zaklatás ellen (Owens & Goodney, 2000).

2.3.3. Hazai szabályozások

Az Unió irányelveket az összes európai uniós tagállamnak, be kell építenie a saját jogrendszerébe. A magyar Büntető Törvénykönyvben (Btk. 2021) zaklatásnak csak azt a cselekményt minősítik, ha rendszeresen vagy tartósan fordul elő a zaklatás. Ha mindössze egyszer történik incidens, akkor jogilag nem követ el zaklatást az elkövető. Azonban azt bünteti a törvény, ha valaki a szeméremsértés vétségét követi el. A magyar Btk. szerint: *“(1) Aki magát nemi vágyának felkeltése vagy kielégítése céljából más előtt szeméremsértő módon mutogatja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (3) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki mással szemben olyan szeméremsértő magatartást tanúsít, amely a sértett emberi méltóságát sérti* (Btk., 205. § (1 – 3), 2021). Egy másik nagyon fontos szempont az ilyen és hasonló jellegű bűncselekményeknél, hogy csak és kizárólag maga a sértett tud bejelentést tenni az esetet követő 30 napon belül (Munk, 2017).

2.3.4. Hazai kutatások

Az Index.hu által közzétett (Munk, 2017) a Závecz Research segítségével elkészített felmérés adatai szerint a magyar nők kétharmadát érte már catcalling típusú zaklatás élete során. Nem kívánt, szexuális tartalmú megjegyzéseket, beszólásokat a megkérdezett nők 34 százaléka tapasztalt, s ezek az esetek 61 százalékban származtak idegenektől. Az áldozatok 60 százaléka megosztotta a történeteket valakivel, 39 százalékuk egyáltalán nem beszélt erről.

Egy másik aktuális magyar kutatás, amelyet Fedor Zsuzsanna, Snakóczki Réka és Kengyel Judith Gabriella (2020) végeztek, 18 év feletti nőket vizsgált, és online kérdőívüket, amelyet a Facebookon tettek közzé, 332-en töltötték ki. Azt kutatták, hogy milyen tényezők alakítják a catcalling jelenséget, mik nyújthatnak védelmet, és milyen a megküzdést segítő stratégiák

léteznek. Az eredményeikből kiderül, hogy minél nagyobb veszélyben érzik magukat a nők a férfiak részéről, annál negatívabban ítélik meg a catcallingot, és annál kevésbé tulajdonítanak jószándékot a zaklatónak. „*A rendszerigazoló ideológia elfogadása nem véd meg az önvádtól, sőt minél inkább elfogadja valaki a rendszerigazoló nézetet, annál nagyobb eséllyel ítéli meg kevésbé negatívan a zaklatást, illetve mutat önvádat a zaklatásra válaszul*” (Fedor et al., 2020:106).

A catcalling jelenség egy kiemelt társadalmi téma, hiszen hatással van a népszerűség több mint felére, ezért összegyűjtöttünk néhány olyan hazai kezdeményezést, weboldalt és közösségi oldalt, ahol foglalkoznak a verbális zaklatással, és igyekeznek tanácsokkal ellátni a nőket, illetve a bántalmazottakat (pl.: *Nem tehetsz róla, tehetsz ellene*² Facebook oldal, *El a kezekkel* Instagram oldal, *Hazakísérő Telefon Alapítvány*).

2.4. A catcalling hatásai és következményei

Számos tanulmány dokumentálta a catcalling és az egyéb idegenek által elkövetett zaklatás (pl.: követés) negatív érzelmi, kognitív és viselkedéses hatásait. Ilyen pszichológiai hatások a testképzavar, a szorongás és a depresszió, valamint észlelték a biztonságérzet csökkenését és a nemi erőszaktól való fokozott félelmet (pl.: Davidson et al., 2016, 2015; Fairchild & Rudman, 2008; MacMillan et al., 2000; McCarty et al., 2014; Schneider et al., 1997). A zaklatás a nők viselkedésváltozásához is vezethet, mint az útvonal vagy a közlekedési eszköz megváltoztatását, egyes helyek vagy emberek elkerülését és az éjszakai kijárás megszüntetését (Livingston, 2015). Annak ellenére, hogy az ilyen típusú idegenek által elkövetett zaklatás csak rövid ideig tart, néhány kutató szerint az áldozatok ezeket súlyosabbnak élik meg, mint az ismert személyek általi zaklatást (MacMillan et al., 2000; McCarty et al., 2014). További kutatások szerint a nők a szexista vagy tárgyiasító megjegyzést előítéletesebbnek ítélik meg, ha az egy idegentől érkezik (Riemer et al., 2014). Az utcai zaklatás sokféle érzelmet válthat ki, amik sokszor ambivalensek lehetnek (Díaz-Carrión, 2020). A nők ezeket az eseteket fenyegetőnek, megalázónak, semmiségnek vagy egyenesen hízalgőnek írják le (Lenton, et al., 1999; Kissling, 1991).

² <https://www.facebook.com/NTRTEA>

2.4.1. Tárgyasítás

A tárgyasítás elmélete hasznos keretrendszer az idegenek által elkövetett zaklatás áldozatokra gyakorolt hatásainak megértéséhez. Az elméletet először Frederickson és Roberts alkotta meg 1997-ben, azzal a céllal, hogy feltárják, milyen a nőknek egy olyan kultúrában élni, amely következetesen szexuálisan tárgyasítja, és nem teljes személynek tekinti őket, hanem személyüket csupán testekké redukálja (Fisher et al., 2017). Ezen tapasztalatok folyamatos ismétlődése vezet az önobjektivizáláshoz, ugyanis a nők internalizálják saját testük tárgyasított nézetét. A hazai szakértők közül Hevesi Krisztina szexuálpszichológus hívta fel a figyelmet a catcalling és a tárgyasítás kapcsolatára: *„A szexuális inzultálásnak ez a formája elsősorban a nemek egyenlőségének a tagadását, a női test tárgyként kezelését és szexuális célokra való használatát fejezi ki nyilvánosan. Olyan ez, mint egy 21. századi rabszolgamustra: megbámulás, minősítés, akár még fogdosás is kapcsolódhat hozzá, amennyiben lehetőség adódik rá.”* (Hevesi, 2021).

A tárgyasítás elméletének keretei között a catcalling az interperszonális tárgyasítás egyik formájának tekinthető. Az interperszonális szexuális tárgyasítást leggyakrabban önértékelés útján méri fel az *Interpersonal Sexual Objectification Scale* (ISOS; Kozee et al., 2007) segítségével, amely az elmúlt egy év bármilyen szexuális tárgyasítással vagy nem kívánt szexuális figyelemmel (beleértve a catcallingot) kapcsolatos tapasztalatairól kérdezi a válaszadókat. A szexuális tárgyasítás ezen formái növelik az önobjektivizációt, a testszégyent és a szorongást (Fuller-Tyszkiewicz et al., 2012; Kozee et al., 2007; Szymanski&Feltman, 2014).

Míg egyesek az önobjektivizációt önmagában nem tekintik károsnak, a szakirodalom úgy véli, hogy a testünket egy megfigyelő szemszögéből látni és önmagunkat a testünkkel egyenlővé tenni meglehetősen ártalmas. Mind kísérleti, mind elméleti tanulmányok fedeztek fel kapcsolatot az önobjektivizáció és a testtel kapcsolatos szégyenérzet és elégedetlenség között (Fredrickson et al., 1998; Lindner et al., 2012; Miner-Rubino et al., 2002; Noll&Fredrickson, 1998; Strelan&Hargreaves, 2005). Ezek az ártalmas testképállapotok és az önobjektivizáció számos negatív hatással van a mentális egészségre, amely étkezési zavarok, a depresszió és szexuális diszfunkciók formájában mutatkozik meg (Calogero, 2009; Calogero&Thompson, 2009; Lindner et al., 2012; Noll&Fredrickson 1998; Tiggemann&Kuring, 2004). További kutatások kimutatták, hogy a jelenség következményei túlmutatnak a mentális egészségen is, ugyanis összekapcsolják

az önobjektivizációt a csökkent flow élménnyel és a gyengébb kognitív teljesítménnyel is (Fredrickson et al., 1998; Quinn et al., 2006; Tiggemann&Kuring, 2004).

2.4.2. Rendszerigazolás

Bár valószínűleg sokakat érint negatívan a catcalling és az utcai zaklatás egyéb formái, bizonyos körülmények között az emberek pozitívan is értékelhetik a jelenséget. Grossman (2008) egy népszerű cikkében azzal érvelt, hogy a nők az ilyen eseteket értelmezhetik pozitív visszajelzésként is, a megjelenéssel kapcsolatos kéréstlen megjegyzéseket felfoghatják bókként. Liss és munkatársai (2011) megjegyezte, hogy néhány nő érzékelheti a szexuális tárgyiasítást vagy a szexualizáció egyéb formáit pozitívan.³ Ehhez kapcsolódóan fontos megemlítenünk a rendszerigazolás elméletét. *“A rendszerigazolás egy olyan pszichológiai folyamat, amely legitimálja az aktuális társadalmi berendezkedést, még a személyes és csoportérdek ellenére is”* (Jost, 2003:33). Ebből a szempontból a catcalling egy megerősítés a nő számára, hogy a társadalmi elvárásoknak megfelelő a külsője. A kulturális üzenetek azt tanítják a lányoknak, hogy a szépség és a vonzerő fontos, ha sikeresek és boldogok akarnak lenni. Glick és Fiske (2001) megmutatták, hogy a nemi ideológiák a rendszerigazolás elvén működnek, és a nőkkel szembeni látszólag kedvező attitűd (jóindulatú szexizmus) segíthet fenntartani a nemek közötti egyenlőtlenséget és a diszkriminatív rendszereket, ezért előítéletesnek kell tekinteni őket, annak ellenére, hogy ez a hozzáállás sok nő számára nagyon vonzó. A rendszerigazolás kényelmes választ kínálhat számos társadalmi probléma fennállására, ahogy ez nemi sztereotípiák esetében is látszik, az alacsonyabb pozíciójú is elfogadja a rendszert, ami egy hierarchiaerősítő viselkedés (Balsi&Jost, 2006). A körülöttünk lévő világot, ugyanúgy, mint önmagunkat, szeretjük következetesnek és igazságosnak látni, így amikor a valóságban ennek ellenkezőjét tapasztaljuk, hajlamosak vagyunk az attitűdjeinket és a véleményünket olyan irányba megváltoztatni, hogy az igazságos világról alkotott képünk mégis fennmaradhasson. Ezért kezdik a nők önmagukat hibáztatni, és ez vezet az áldozathibáztató attitűd kialakulásához is, hiszen a kialakult kognitív disszonanciát oldják⁴.

³ Míg azonban Liss és munkatársai azt találták, hogy néhány nő valóban élvezi a szexualizációt, ez egy hamis érzet, mert vgső soron a kutatás során így is találtak kapcsolatot a szexualizálás és a negatív testkép, valamint az étekezési zavarok között. Úgy tűnhet, hogy a nők a felszínen pozitívan reagálnak a cat callingra, az ilyen típusú szexuális tárgyiasítás nettó hatása még mindig negatívnak tűnik.

⁴ A Leon Festinger által először 1957-ben leírt kognitív disszonancia jelenségének lényege, hogy az emberek általában szeretnek önmagukra, mint koherensen és következetesen cselekvő egyénekre gondolni (Smith, Mackie &

2.4.3. A viselkedés megváltozása

A nők viselkedésének megváltozásnak okait segít jobban megértenünk Fiona Vera-Gray (2016) kutatása, amelyben nőket kért fel, hogy vezessenek naplót az őket ért utcai zaklatásokról. Ennek során arra a következtetésre jutott, hogy az ilyen megjegyzések megtestesülnek a nők szokásaiban és test-érzékelésükben. Ennek megértéséhez fel kell tárnunk a nők test-érzékelését befolyásoló szokások működését. A testi-én, a test fizikai képességei alapvetően nem a tudatos szinten találhatóak, nem mindig hozzáférhetőek a tudat számára, azonban tetten érhetőek a szokásaink szintjén (Merleau-Ponty, 2002, idézi: Vera-Gray, 2016). Merleau-Ponty szerint a szokások sokkal többek, mint csak a tapasztalatok összességei. Nick Crossley (2001) ezt úgy fogalmazza meg, hogy amikor gyermekként megtapasztaljuk, hogy elrántjuk a kezünket egy forró tárgyról, azzal nem azt tanuljuk meg, hogy húzzuk el a kezünket a forró tárgyról, hanem azt, hogy ne érijünk hozzájuk. Amit ilyen megtapasztalás során elsajátítunk, nem pusztán közvetlen mechanikus válasz egy adott gyakorlati helyzetre, hanem egy megtestesülő elv a hasonló szituációkra. Gail Weiss (2010) szerint a szokás teszi lehetővé számunkra, hogy „belakjuk a világot”, ugyanis így az ismeretlen átalakul ismerőssé, gyorsan tudunk adaptálódni. A szokás ilyen módon való felfogása segít megérteni, hogy hogyan testesülnek meg a férfiak által tett megjegyzések a női tudatban (Vera-Grey, 2016). Az az általános elv, hogy „éjszaka a parkban sétálni veszélyes” egyfajta testtudatként épül be a nők tudatába. Ez Ann Cahill (2001) tanulmányára épül, miszerint a nemi erőszaktól való félelem központi szerepet játszik a női test felfogásban, valamint befolyásolja a nők szokásait, azt, hogy hogyan látják a világot. Ebben szerepet játszik az is, hogy a felnőtté válás során azt az üzenet érkezik a társadalomtól, hogy a férfiak megjegyzései elkerülhetetlenek, és a női test a forrásuk. A nők internalizálják a környezettel kapcsolatos külső tudatosságot és a testi-én külső perspektíváját. A test, a self és a világ ezáltal nem egy kölcsönösen egymásra utalt és kapcsolatban lévő hármas lesz, a test kikerül ebből és egy különálló, sérülékeny tárgyként él meg a nők. Ennek eredményeképpen a nőknél tudatos szintre „emelkednek” az egyszerű testi jelenségek, mint az, hogy hogyan jár vagy hogyan veszi a levegőt. Az ilyen alapvető fizikai elemek szabályozásával a nők nagyon erősen korlátozzák a saját szabadságukat a félelem miatt.

Claypool, 2016). Ha azt tapasztalják, hogy cselekvéseik és önmagukról alkotott képük között össze nem illés van, kellemtelenül fogják érezni magukat, és változtatni szeretnék a helyzeten. Ezt azonban sokszor nem a viselkedésük, hanem az attitűdjeik módosításával érik el.

Látható tehát, hogy a különböző elméletek eltérő következményeket tárnak fel, ami azt mutatja, hogy az utcai zaklatás egy nagyon komplex jelenség. A tárgyiasítás és a megtestesülés inkább az egyéni, még a rendszerigazolás inkább a társadalmi következményeket emeli ki. Az alábbi táblázatban láthatóak az egyes megközelítések szerinti hatások.

	kognitív	érzelmi	viselkedéses
Tárgyiasítás	• Csökkent flow élmény • Gyengébb teljesítmény	• Testszégyen • Szorongás • Depresszió	• Étkezési zavarok • Szexuális diszfunkció
Rendszerigazolás	• Áldozathibáztatás	• Büntudat • Önhibáztatás	• Külső jegyek megváltoztatása
Megtestesülés	• Környezet folyamatos tudatosítása • Külső testkép kialakulása	• Félelem	• Útvonal megváltoztatása • Külső jegyek megváltoztatása • Közlekedési eszköz megváltoztatása • Egyes helyek vagy emberek elkerülése • Éjszakai kijárás megszüntetése

1. táblázat: A catcalling következményei az egyes értelmező megközelítések szerint

Arra, hogy ezek a helyzetek milyen érzelmeket váltanak ki az áldozatokból, a kiértékelés elmélet adhat választ. Eszerint az érzelmek alakulásában a helyzetre vonatkozó ismeretek és hiedelmek értékelése játszik jelentős szerepet. Tehát „*az érzelmeket az határozza meg, hogy a helyzet, ahogyan azt észleljük, mennyiben és hogyan befolyásolja, illetve befolyásolhatja személyes életünket*” (Csépe, Györi&Ragó, 2008). Az elmélet megalkotója, Richard Lazarus (1966; 1993) megkülönböztetett elsődleges és másodlagos értékelési folyamatokat. „*Az elsődleges értékelési folyamatok során a helyzet személyes jelentőségét értékeljük, illetve azt mérjük fel, hogy az adott szituáció mennyire kongruens személyes céljainkkal, azaz gátol vagy éppen segít a vágyaink elérésében.*” (Csépe, Györi&Ragó, 2008). Ez azért fontos, mert meghatározza a bevonódás mértékét, illetve helyzet lehetséges következményeit (Lazarus, 1993). „*A másodlagos értékelési folyamatok során alaposabb elemzésnek vetjük alá a szituációt aszerint, hogy kinek tulajdonítható a helyzet (pl. magunknak vagy másoknak), milyen lehetőségeink vannak a nem kívánatos helyzet javítására, illetve a kívánatos fenntartására, és milyenek a jövőbeni kilátások.*” (Csépe, Györi&Ragó, 2008). Ez alapján dől el, hogy valójában mit érzünk és ettől függ, hogy hogyan cselekszünk. Ha megnézzük az egyes értelmezési megközelítések szerint kiváltott érzelmeket Lazarus elmélete alapján megérthetjük, hogy miért pont azok jelennek meg. A

szorongás a bizonytalansággal való szembesülés, az egzisztenciális veszély hatására alakul ki, míg a szégyen az éniidealnak való megfelelés sikertelensége miatt, a büntudat, a bűnösségérzet pedig a morális előírások megszegése miatt (Lazarus, 1993:13).

Ezek az érzelmek túlnyomórészt éntudatos érzelmek, illetve jellemző rájuk a kontrollhiány érzete. Az éntudatos érzelmek, mint például a szégyen és a büntudat, központi szerepet játszanak az emberek gondolatainak, érzéseinek és viselkedésének motiválásában és szabályozásában (Campos, 1995; Fischer&Tangney, 1995 idézi Tracy&Robins, 2004). Az éntudatos érzelmek elsősorban abban különböznek az alapvető érzelmektől, hogy megkövetelik az öntudatot és az önreprezentációt. Bár az olyan alapvető érzelmek, mint a félelem és a szomorúság, magukban foglalhatnak önértékelő folyamatokat, de az éntudatos érzelmek magasabb fokon igénylik az öntudatot (Tracy & Robins, 2004). Nem véltelen tehát, hogy a zaklatás, amely a nők testére hívja fel a figyelmet, ilyen típusú érzelmeket vált ki. Mivel a zaklatás kényszerítő, ezért úgy érzik az áldozatok, hogy egy olyan szituációba kerültek bele, amelyet nem ők irányítanak. Azokat a fenyegetéseket éljük meg legintenzívebben, amelyekről úgy érezzük, hogy képtelenek vagyunk kontrollálni őket, ezek szorongást, frusztrációt eredményeznek. A kontrollhiány ismételt megtapasztalásának következménye a tanult tehetetlenség (Smith & Mackie, 2004). Az ebből fakadó reménytelenség érzet gátolhatja erőfeszítéseinket, hogy az eseményeket ellenőrzésünk alá vonjuk, korlátozza a kontroll megőrzését segítő kognitív folyamatokat, hozzájárul a depresszió kialakulásához.

2.5. Megküzdési stratégiák

Fedor és munkatársai (2020) tanulmányukban a zaklatással való megküzdési stratégiák beazonosításához a Lazarus és Folkman (1984) elméletéhez kötődő stresszel való megbirkózást használják fel. Az alapvető felosztás szerint „*a megküzdési elméletek elkülönítik a problémafókuszú megküzdést, mely során a személy aktív cselekvésekkel törekszik a stresszes környezet megváltoztatására, és az érzelem fókuszú megküzdést, mely során a személy stresszből adódó negatív érzéseinek csökkentésére tesz kísérletet*” (Fedor et al., 2020:92). Ezekről a klasszikus stratégiáktól a catcallinggal való megküzdés némiképp eltérő. Noha ez egy kevésbé kutatott terület, a témával foglalkozó szerzők szerint a legtöbb nő passzívan reagál zaklatás esetén (Fairchild & Rudman, 2008; Saunders et al., 2016): figyelmen kívül hagyja a zaklatást, úgy tesz, mintha nem is hallotta volna (Magley, 2002). Előfordulnak aktív megküzdési formák

is, pl.: konfrontáció a zaklatóval (Saunders et al., 2016). Az is fontos szerepet játszik a női ellenállás hiányával kapcsolatban, hogy a sztereotípiáknak ellentmondó viselkedés interperszonális és egyéb büntetéseket von maga után, tehát kockázatos és gyakran sikertelen (Kovács & Szabó, 2017). A nők asszertív viselkedésére például gyakran “büntetéssel” reagálnak az interakciós partnerek, illetve a megfigyelők (Rudman et al., 2012). Ehhez szorosan kapcsolódik az önvád és a zaklatóval szembeni jószándék-tulajdonítás is, melyek érzelmi fókuszú megküzdési stratégiák. Ezek ugyanis a fennálló rendszer igazolását szolgálják (Saunders et al., 2016).

2.6. Mediáló tényezők

Áldozathibáztatás mint társadalmi tényező

„Áldozathibáztatás alatt azt értjük, amikor egy negatív esemény bekövetkezéséért az áldozatot (vagy áldozatokat) tesszük részben vagy teljes egészében felelőssé.” (Z. Papp, 2017:81).

Az áldozat magatartásának egyik rendkívül káros hatása, hogy megnehezíti az áldozat számára az eset bejelentését vagy másokkal való megosztását. Ha a túlélő tudja, hogy környezete őt fogja okolni, akkor nincs ösztönzése arra, hogy erről beszéljen és nyisson a külvilág felé. Az áldozatok helyzetén rengeteget segít, ha hozzátartozói, a szakértők, a civil szervezetek, a hatóság munkatársai és a média normát adnak a közösség tagjai és a nyilvánosság számára, hogy mi történhet az áldozathibáztatás alkalmával. A felkészítés és tájékoztatás szintén fontos lépés a jövőbeli áldozatok számára, hiszen megalapozza a bizalmat, valamint a bizalmatlanságot az áldozat környezetében. További hátrányt jelent az áldozathibáztatás folyamatában a szégyenérzet, büntudat és az önvádolás, melynek hatására az áldozat kevésbé lesz képes környezetébe reintegrálódni. A gyógyulás lelassul vagy akár le is állhat, és következményképp az kapcsolatok újjáépítése megghiúsul (Herman, 2003).

Azokban az országokban, ahol a nők a nagy meleg ellenére is teljesen beburkolózva, sálakkal és kendőkkel takarják el a testüket, hajukat, gyakran az arcukat is, mégis nagyon magas a szexuális abúzus aránya. Az áldozat hibáztatásának célja az elkövető felmentése, az áldozat leminősítése, így a cselekedet igazolása (Hevesi, 2021). Nemzetközi szinten az áldozathibáztatás erősen jellemző India társadalmára, ahol a férfiak nagy többsége úgy véli, a nők öltözködésükkel provokálják ki a szexuális zaklatást.

Helyszín

Az utcai zaklatások sajátossága, hogy nyilvános helyeken történnek, melyek során a fizikai mobilitás, a közlekedés jelentős szerepet játszik, nemcsak az elszenvedő, hanem az elkövető fél szempontjából is. Utóbbira Hutson és Krueger (2019) kutatása világít rá, mely során a *Hollaback!* nevű utcai zaklatásokat dokumentáló nemzetközi online közösségbe küldött catcalling eseteket elemezték. A szerzőpáros eredményei azt mutatják, hogy a zaklatók számos felismerhető eszköz segítségével használják ki a mobilitást: például a közlekedési eszközöket fegyverként használhatják fizikai sérülések előidézésére, fenyegetésre, menekülésre vagy az anonimitásuk megőrzésére.

Szándék a magatartás mögött

DelGreco és szerzőtársai (2020) kérdőíves kutatásukban főiskolás férfiak és a nők nézőpontjait vizsgálták az utcai zaklatással kapcsolatban Amerika egy nyugati parti intézményében. A megkérdezett férfiak döntő többsége tanúsított már enyhébb (pl. bókolás, mosolygásra való felszólítás) vagy súlyosabb (pl. követés, fizikai bántalmazás) zaklató magatartást. Arról számoltak be, hogy a céljuk ezekben az esetekben a nők viselkedésének megváltoztatása: többségük szeretné, ha a nők kellemesen reagálnának ezekre a megnyilvánulásokra, például mosolyognának, integetnének, vagy beszélgetést kezdeményeznének, vagyis nem azt várják, hogy dühös vagy elutasító reakció érkezik irányukból (hiszen alapvetően nem gondolják az utcai közeledésről azt, hogy negatív élmény lenne). A szerzők szerint ez az elvárás azzal a sztereotípiával magyarázható, hogy a nők szeretnek a külsőjükre vonatkozó dicséretekkel kapni, valamint azzal, miszerint a nőknek minden interakció során kedvesen kell viselkedniük. A catcalling mögött álló motivációt Walton&Pedersen (2021) vizsgálta a Western Canadian Universityn, 258 heteroszexuális férfi bevonásával: közülük 86 fő vett részt már catcallingban. A leggyakoribb motivációk között a szexuálisan pozitív hatás elérése (72%), a flörtölés és hízélgés (62%), a kielégülés és a költség-haszon motiváció (47%), az anonimitás és a hatalom (18%), a csoportdinamika (15%), valamint a nőgyűlölet (4%) jelenik meg.

Miért nem jelentik a nők?

Felmerülhet a kérdés, hogy miért nem történik legális intézkedés az üggyel kapcsolatban. A válasz abban is rejlik, hogy az utcai verbális zaklatást meglehetősen kis számban jelentik be az érintett nők. A korábban már említett 2013-as malmői tanulmányban 6 fő tényezőt állapítottak

meg a kutatók.⁵ Kutatásunk egyik célja, hogy felhívjuk a figyelmet erre sokrétű jelenségre, és megmutassuk, fontos, hogy legyenek következményei. Továbbá célunk feltárni azt, hogy az utcai zaklatás élményei alapján milyen tipikus helyzetek fordulnak elő.

3. A kutatás módszertana és környezete

Feltáró kutatásunk célja az volt, hogy a catcalling jelenség gyakorisága, következményei és a megküzdési stratégiák mellett – melyekre eddig egyéb magyar kutatások is fókuszáltak (Munk, 2017; Fedor et al., 2020) – az esetekkel kapcsolatos tapasztalatokat (azok észlelését, jelentését az áldozatok számára) is vizsgáljunk.

A kutatás során kombinált, többlépcsős módszertant alkalmaztunk. Elsőként szekunder kutatást végeztünk, amely során feltérképeztük a catcalling témakörében született hazai és nemzetközi kutatásokat, valamint társadalmi kezdeményezéseket (lásd 2.3. pont). Második lépésként kérdőíves felméréssel igyekeztünk minél több magyar nőhöz eljutni: a kérdőív fókuszában kíváncsiak voltunk a verbális utcai zaklatással kapcsolatos tapasztalatokra, helyzeti jellemzőkre, védelmi-, visszajelzési- és megelőzési stratégiákra, valamint személyes történetekre egyaránt.

Kérdőíves felmérésünk kevert módszertanon alapult: egymást kiegészítő kvantitatív (kötelező választ igénylő), valamint kvalitatív (kötelező választ nem igénylő) válaszadási lehetőségeket is alkalmaztunk. A kérdőívet az 1. melléklet tartalmazza.

A kérdőívben definiáltuk a catcalling fogalmát, majd néhány, a célcsoportra vonatkozó szűrőkérdés után az alábbi fő témakörökkel kapcsolatban gyűjtöttünk kvantitatív adatokat:

- első tapasztalatok és általános gyakoriság,
- érzelmi reakciók,
- a catcalling típusai, vonatkozásai (verbális és nonverbális zaklatás gyakorisága, jellemzői),
- megküzdési stratégiák,

⁵ Az áldozatok az esetet nem elég súlyosnak, illetve nem bűncselekménynek minősítették; azt gondolták, hogy a rendőrség ügysem csinálna semmit; a bejelentés nem segítené az áldozatot felépülésben; az elkövető nem volt rossz szándékú; egyedül dolgozták fel a helyzetet; a női lét normális részeként értelmezték az esetet (Mellgren, Andersson&Ivert, 2018).

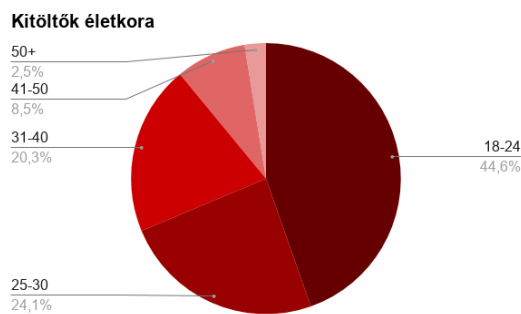
- és körülmények (helyszín, nap- és évszak, viselt öltözék, az elkövető és az áldozat társasága).

A fentiekkel kapcsolatban igyekeztünk olyan részletekre is kitérni, melyeket a témakörrel kapcsolatos korábbi kutatások nem tárgyalnak: ilyen például az, hogy milyen életkorban érte először utcai zaklatás a nőket, illetve a zaklatás körülményeire fókuszáló tényezők.

A kérdőív végén található kvalitatív egységben kritikus, retrospektív esetek feldolgozására is sor került: személyes utcai zaklatással kapcsolatos történeteket kértünk az kitöltőktől példaként, amelyeket a témaanalízis módszerével értékeltünk (lásd 4.2. pont). Az adatok feldolgozása során a megfelelő eredmények érdekében társ kódolást is végeztünk – az esetek 40 százalékán két kódoló dolgozott (a nagy adatmennyiség ennél többet nem tett lehetővé).

Kutatásunk kvalitatív részében a szöveges válaszok feldolgozásához saját kódolási rendszert alkottunk, amely 4 főkategóriából (Résztevők, Körülmények, Zaklatás módja és Következmények) és ezen belül 9 alkategóriából (Elkövető, Áldozat, Helyszín, Szemtanúk, Verbális zaklatás, Nonverbális zaklatás, Áldozat közvetlen reakciója, Áldozat hosszabb távú reakciója, Környezet reakciója az esetre) álló szempontokat tartalmazott. A kódkönyv a függelékben megtekinthető.

A korpuszunkat 18 év feletti magyar nők adták: az adatfelvétel tavaly ősszel, 2020. 11. 08. és 2020. 11. 13. között, hólabda-módszerrel és kényelmi mintavétellel zajlott: ez idő alatt összesen 3325 fő töltötte ki a kérdőívünket, amelyből az adattisztítást követően végül 3099 válasz volt elemezhető. A kérdőív kitöltése és az adatfelvétel teljes mértékben anonim volt, személyes adatokat nem gyűjtöttünk. A kérdőívet online, a Facebook közösségi portálon terjesztettük, melyet magánszemélyeken kívül többek közt olyan népes követőtáborral rendelkező Facebook-oldalak is közzétettek, mint a korábban említett *Nem tehet róla, tehetsz ellene*.

1. ábra: Kitöltők életkora

Ahogy az ábra is mutatja, kérdőívünk kitöltőinek életkora többségben 50 év alatti. A kitöltők domináns része, 44,6 százaléka (1382 fő) 18-24 éves, hiszen elsősorban a velünk egykorú nők között osztottuk meg kérdőívünket. A *Nem tehetsz róla, tehetsz ellene* Facebook-oldal megosztásának köszönhetően, pedig szélesebb spektrumot ért el a kutatásunk, így a válaszadó 24,1 százaléka (747 fő) 25-30 éves. A 31-40 éves kitöltők 20,3 százaléka (629 fő), valamint a válaszadók 8,5 százaléka (262 fő) 41-50 éves. A fennmaradó 2,5 százalék (79 fő) 50 év feletti nőktől származik.

A kérdőívvel kapcsolatosan nem állítottunk fel előzetes, konkrét hipotéziseket, mivel kutatásunk feltáró jellegű: a kapott válaszok alapján általános mintázatokat, a jelenségre jellemző tendenciákat igyekeztünk feltérképezni.

4. Kutatási eredmények

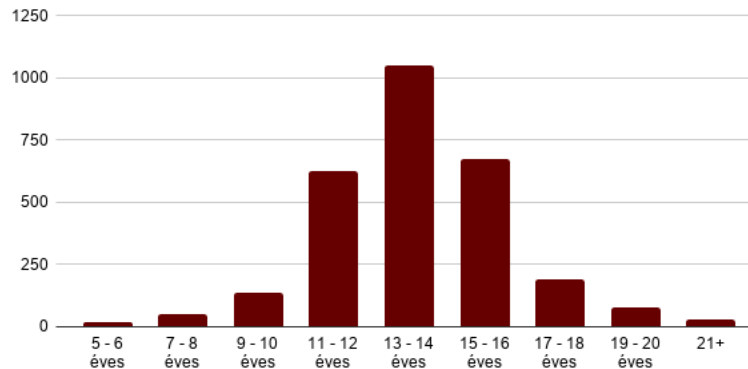
4.1. Kvantitatív eredmények

A kvantitatív kutatás eredményeinek elemzését három szakaszra osztottuk fel. Az első szakaszban a verbális utcai zaklatás gyakoriságára érkezett eredményeket vizsgáljuk, majd kitérünk a zaklatás körülményeire, végül a kitöltő nők reakcióit részletezzük.

4.1.1. Gyakoriság

Az első utcai verbális zaklatást a válaszadó nőkből 2640-en (92,5%) 18 éves kor alatt szenvedték el. Az áldozatok első catcalling alkalmának életkori skálája széles, ugyanakkor főként a tízes évei elején és közepén tapasztalják meg a magyar lányok az utcai verbális zaklatást. A kitöltők 1049 női válaszadó emlékezik úgy, hogy 13-14 éves korában érte először verbális utcai zaklatás. A 11-16 éves korok között 2205 főt ért első catcalling kiugró értékét eredményezheti a tizenéves korban kezdetét vevő serdülőkor és a lányok testének nőiesedése. Megállapítható, hogy az általunk elért magyar nők első verbális utcai zaklatásának leggyakoribb életkora 13 és 14 év közé sorolható.

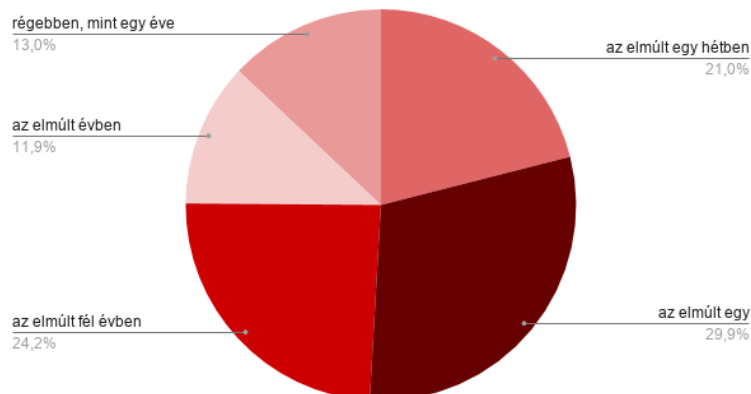
Vissza tud emlékezni arra, hogy körülbelül hány évesen érte először verbális utcai zaklatás?

2. ábra: Első verbális utcai zaklatás életkora

A legutolsó utcai zaklatás tapasztalat szempontjából, kérdésünkre öt kategória közül lehetett választani: az elmúlt egy hétben, az elmúlt egy hónapban, az elmúlt fél évben, az elmúlt évben vagy régebben, mint egy éve. A válaszadó nők legtöbbször, 29,9 százalékukat (895 fő) az elmúlt egy hónapban érte verbális utcai zaklatás. 24,2 százalékuk (725 fő) az elmúlt fél évben tapasztalt catcallingot, míg 21 százalékuk (630 fő) a kitöltés előtti egy hétben. Fontos megemlíteni, hogy ezen adatok felvétele a COVID-19 világjárvány második hullámában történt. Ahogy a kördiagram is mutatja, a kitöltők 13 százaléka (389 fő) volt olyan magyar nő, aki nem tapasztalt az elmúlt év során utcai verbális zaklatást és további 11,9 százalék (356 fő) volt az, akit az elmúlt évben ért utoljára catcalling.

Mikor érte Önt utoljára verbális utcai zaklatás?

3. ábra: Mikor érte a kitöltőt utoljára catcalling?

A gyakoriságot tekintve a nők 31,8 százaléka (949 fő) tapasztalja néhány havonta, és további 25,7 százalékat (768 fő) havi gyakorisággal ér verbális utcai zaklatást. Az általunk megkérdezett nők 14,8 százaléka (442 fő) hetente tapasztal utcai megjegyzést, és csupán további 10,8 százaléka (323 fő) a kitöltő nőknek tartozik abba a kategóriába, akiket több évente egyszer ér catcalling. A válaszadók 9,8 százalékát (293 fő) érik évente utcán elhangzó kéretlen megjegyzések. Azon nők száma, akik heti gyakorisággal tapasztalnak catcallingot, 7 százalék (209 fő). Megállapítható, hogy az általunk elért magyar nők többsége, 57,5 százaléka (1717 fő) néhányhavi vagy havi gyakorisággal szembesül verbális utcai zaklatással.

Felmértük, hogy az évszaktól függően mikor éri a nőket verbális zaklatás. A kitöltő nők több mint fele, 55 százaléka (1667 fő) arról nyilatkozik, hogy egész évben, évszaktól függetlenül éri őket verbális utcai zaklatás. 44,4 százaléka (1346 fő) a kitöltőknek úgy tapasztalja, inkább nyáron jellemző a catcalling. A fennmaradó 0,6 százalékat (17 fő) főként télen éri verbális zaklatás. Ennek mintájára vizsgáltuk, hogy melyik napszakban éri gyakrabban zaklatás a nőket. A sztereotípiával ellentétben a válaszadók túlnyomó többsége, 82 százaléka (2458 fő) nyilatkozta azt, hogy napközben éri a zaklatás. Ezzel szemben a sötétedés utáni időszakot csak 17,9 százalék (536 fő) jelölte meg.

4.1.2. Körülmények

A kérdőívünket kitöltő magyar nők 48,1 százalékát (1409 fő) leggyakrabban nonverbális jellegű bántalmazás éri, ami főként fütyülésből, dudálásból és vulgáris gesztusokból áll. Kéretlen bókók 30,4 százalékukat (891 fő) érik, és 21,5 százalékát (630 fő) az általunk megkérdezett magyar nőknek leggyakrabban ízléstelen, durva, szexista megjegyzésű zaklatás éri.

4. ábra: A zaklatói megjegyzések felosztása

A zaklató megjegyzések több mint fele, 54 százaléka (1419 fő) a nők testrésszére érkezik. A több válaszlehetőség megjelölését lehetővé tevő opció végett olyan eredményeket is kaptunk, amelyek igazolják, hogy a verbális utcai zaklatás során jellemzően több különböző vonatkozású megjegyzéssel illetik a nőket. Ahogy a kördiagram is mutatja, 26,3 százalékban (691 fő) az öltözékre és valamilyen testrészre egyszerre érkezik megjegyzés, az öltözékre vonatkozó megjegyzések további 9,1 százalékot (238 fő) érintenek. Általánosságban 3,6 százaléknál (94 fő) történik, hogy öltözékre, valamilyen testrészre és viselkedésre irányul a zaklató megjegyzése.

Ehhez kapcsolódóan kérdeztünk rá arra, hogy érzékelnek-e a kitöltők összefüggést a megjegyzések előfordulása és a viselt öltözők között. A válaszadók 39,7 százaléka (1190 fő) nyilatkozta azt, hogy érzékel összefüggést, tehát, hogy inkább akkor fordul elő, amikor van fedetlen testrésze, pl. ujjatlan felső, rövidnadrág. A többség, 60,2 százalék (1804 fő) azonban úgy véli, nincs ilyen összefüggés, télikabátban, nyakig begombolkozva ugyanúgy előfordul a zaklatás.

A csoporthatások és csoportviselkedés dinamikája miatt fontosnak véltük felmérni, hogy a verbális utcai zaklatások elkövetői csoportosan vagy egyénileg cselekedtek-e. Általában csoportban vagy társaságban elkövetett zaklatások száma a 2214, ami a háromnegyedét adja ki a válaszoknak. További 781 kitöltő nő véleménye szerint az elkövetők általában egyedül vannak.

Megfigyelhető, hogy a nők többségét, 65 százalékát, akkor éri a catcalling, amikor egyedül közlekednek, valamint további 32,2 százaléknál olyan esetekben éri őket megjegyzés, amikor női társasággal közlekednek. Olyan esetekben, ahol az áldozatok nők és férfiak társaságában vagy kizárólag férfiak társaságban vannak, csupán elenyésző, 1,9, illetve 0,8 százalék tapasztalt a verbális utcai zaklatás. A kapott eredmények kombinációban jelölt válaszok alapján lettek elemezve.

Általában mikor éri verbális zaklatás?

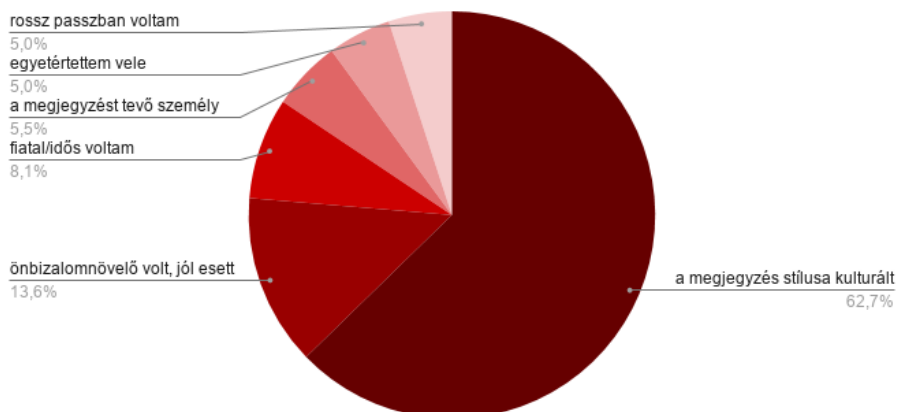

5. ábra: Milyen társaságban éri a válaszadókat zaklatás?

4.1.3. Reakciók

A catcallingra adott reakcióknál a megjegyzések elfogadhatóságát (hízelgő voltát), a reagálást és az érzelmi reakciókat vizsgáltuk. Az elfogadhatóságának vizsgálatához rákérdeztünk, hogy a verbális megjegyzéseket hízelgőnek ítélték-e a megkérdezettek. A kitöltők 84,2 százaléka (2522 fő) egyetlen alaklommal sem tartotta hízelgőnek az őt ért megjegyzést. A fennmaradó 15,8 százalékkal (472 fő) előfordult, hogy a verbális utcai zaklatásnál elhangzott megjegyzést hízelgőnek találták a nők. Ennek okára kicsit kevesebben, összesen 397-en válaszoltak. Többségük (62,7%) úgy vélte, hogy ha a megjegyzés kulturált stílusban, kedvesen, udvariasan hangzik el, akkor az nem minősül zaklatásnak. A további okok között megjelölték még azt, hogy önbizalomnövelő hatása van, és jól esnek nekik ezek a bókok (13,6%). Kisebb számban mondták azt, hogy akkor értékelik ezeket pozitívan, ha szimpatikus, jóképű az, akitől kapják a megjegyzést (5,5%), illetve akkor, ha egyetértenek vele, ha maguk is úgy vélik, hogy azon a napon csinosak voltak (5%). A hízelgőnek értékelés okai között azonban jelöltek meg negatív eseteket is. 8,1 százaléuk mondta azt, hogy csak azért érezték pozitívnak egy-egy megszólalást, mert még túl fiatalok voltak, hogy megértsék ennek a káros hatását vagy éppen már olyan idősök, hogy “minden bóknak örülnek”. Ezen kívül további 5 százalék mondta azt, hogy nagyon maga alatt volt, depressziós volt, vagy testképzavarral, önbizalomhiánnyal küzdött, vagy éppen egy hanyagoló kapcsolatban élt, és csak ezért érezte hízelgőnek a megjegyzést.

Ha igen, miért találta hízeltőnek?

6. ábra: Miért találta a kitöltő nő az őt ért megjegyzést hízeltőnek?

Érdekes megfigyelni, hogy sok nő mennyire tisztában van azzal, hogy a szexuális jellegű megjegyzések a tárgyiasítással állnak összefüggésben, és le is írják, hogy akkor érzik pozitívnak a megjegyzéseket, ha ez nem jelenik meg bennük. Például: *“Kedves és érdeklődő volt, nem éreztem azt, hogy tárgyiasít vele.”* vagy *“Mert kifejezetten régimódi udvariasságot sugárzó frázist kiabált rám a kukásautóról a férfi, nem volt benne sem tárgyiasító, sem sértő tartalom vagy szexuális utalás, és ezért vicces volt a szituáció.”* A negatív indokok között pedig megjelenik a rendszerigazolás elmélete, több nő is írta, hogy fiatalon, tiniként azért érezte hízeltőnek ezeket a megjegyzéseket, mert *“belénk van nevelve, hogy ez „bók”.* Számos esetben a jószándék tulajdonítása is megjelenik, amikor pozitívnak értékelik a megjegyzéseket, ami a megküzdési stratégiák egyik típusa, pl.: *“Ha nem is jól fejezik ki, nem mindig rossz szándékúak ezek a megjegyzések, van, aki egyszerűen borzasztóan nem tanulta meg, hogyan kell emberek felé közeledni.”*

Megkérdeztük, hogy rendszerint hogyan reagálnak a nők az utcai zaklatásra. Az áldozatok túlnyomó többsége, 75,4 százaléka (2256 fő) saját bevallása szerint egyáltalán nem reagál a beszélésre, igyekszik figyelmen kívül hagyni azt. Azok a nők, akik valamilyen módon reagálnak a megjegyzésekre, elsősorban nonverbálisan teszik ezt, pl.: intenek megcsóválják a fejüket, vagy "bemutatnak" az elkövetőnek, ezt a választ 14,4 százalék jelölte meg (431 fő). Másodsorban pedig verbálisan reagálnak, pl. visszaszólnak, rákiabálnak az elkövetőre, ezt a kitöltők 7,3 százaléka teszi (219 fő). 28 válaszadó írta azt, hogy a reakciója a helyzettől függ, és további 58 személy jelölte meg az egyéb kategóriát. Ez az adat visszatükrözi a tendenciákat, miszerint a

legtöbb nő passzívan reagál zaklatás esetén: figyelmen kívül hagyja a zaklatást, úgy tesz, mintha nem is hallotta volna (Magley, 2002).

A zaklatás által kiváltott érzelmekre vonatkozóan több választ is megjelölhettek a kitöltők. Az érzelmek nagyon széles skáláját írták le a válaszadók, a leggyakrabban az ingerültség, a düh, a harag jelenik meg (28%). Ezek az érzelmek az általuk kiváltott cselekvés jellege szerint aktív érzelmek, ráadásul ebben az esetben méltánytalanság váltja ki a haragot, ami frusztrációhoz vezet, melynek következtében lehetséges az agresszív viselkedés választása (Légárdi, 2000). A második leggyakrabban megjelenő érzelem a félelem, a megijedés (23%), amely bénítóan hathat. Ezt követi a tehetetlenség érzése (22%), amely összefüggésben lehet a félelemmel. Kisebb arányban megjelenik még a zavar (16%) és a meglepődés (7%) érzése is, melyek mind az elkövető ismeretlenségével állnak kapcsolatban. További 1-1 százalékot tesz ki a szégyen, a megalázottság érzése és az undor.

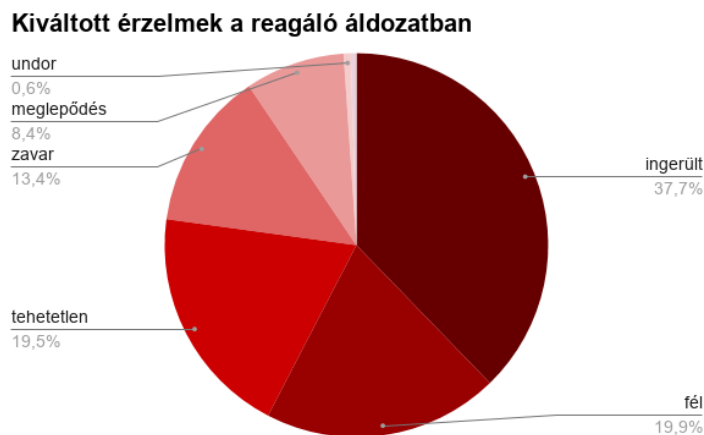
7. ábra: Milyen érzéseket él át az áldozat, amikor egy idegen megjegyzéssel illeti?

Ezekon kívül fordultak még elő egyéb érzelmek is (lásd a 15. ábrát a 3. mellékletben). Ezek között megjelenik további 10 érzelem, amiből nagyon jól látszik, hogy milyen széles skálán jelennek meg érzések a zaklatás kapcsán. Itt már megjelennek semleges és pozitív érzelmek is, mint az, hogy nem zavar, vagy kíváncsiság, esetleg önbizalom tölti el a nőket. Illetve előfordulnak szélsőségesen negatív érzések is, mint a depresszió és a szorongás. Ezen kívül megjelenik a megküzdési stratégiák közül az önvád is, több nő is írta, hogy büntudata van, vagy magát hibáztatja.

Az érzelmek és a reakciók szoros kapcsolatban állnak egymással, az érzelmek ugyanis fontos szerepet töltenek be a viselkedés szabályozásában. Az érzelmek irányítják, illetve kiválasztják az egyed számára kedvezőbb cselekvéseket (Csépe, Győri & Ragó, 2004). A kutatás során kapott eredményeket khi négyzet próbának vetettük alá, amely kimutatta, hogy a reakciók és az érzelmek között szignifikáns a kapcsolat. A nőket két csoportra osztottuk: vannak, akik nem reagálnak a zaklatásra, és vannak, akik reagálnak (verbálisan vagy nonverbálisan). Ebben a két csoportban megnéztük az érzelmek eloszlását, ami az alábbi ábrákon látható.

8. ábra: Az érzelmek és a reakciók összefüggése a zaklatásra nem reagáló áldozatok esetében

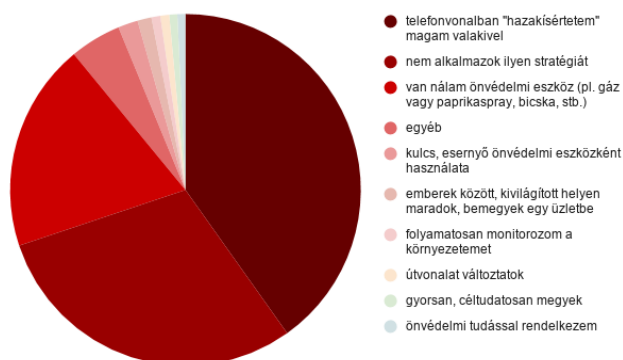
9. ábra: Az érzelmek és a reakciók összefüggése a zaklatásra reagáló áldozatok esetében

Jól látható, hogy a korábban említett kontrollhiányos érzelmek, mint a félelem (24,1%) és a tehetetlenség (23,7%) érzése túlnyomórészt azoknál a nőknél fordul elő, akik nem reagálnak a zaklatásra. A kontroll hiányából fakadó reménytelenség érzete gátolja az arra tett erőfeszítéseket, hogy az eseményeket ellenőrzésük alá vonják, így valószínűleg lebénulnak egy ilyen

szituációban. Az érzelmek egy másik, korábban ismertetett csoportja az éntudatos érzelmek, ezek a szégyen és a zavar. Ezek azoknál a nőknél jelennek meg gyakrabban, akik igyekeznek figyelmen kívül hagyni a zaklatást, szégyen 0,74 százalékban, zavar érzése pedig 17,9 százalékban fordul elő. Mivel ezek az érzelmek azt fejezik ki, hogy az egyén megfelel-e a morális elvárásoknak a közösség szempontjából az illeszkedésre motiválnak. Így azok a nők, akik szégyellik magukat vagy zavarba jönnek a megjegyzésektől, a rendszerigazolásnak megfelelően inkább belesimulnak a szituációba, és nem vállalják a konfrontációt. Ezzel szemben a másik félre fókuszáló érzelmek, mint az ingerültség és az undor, a valamilyen módon reagáló nőknél fordulnak elő gyakrabban. Az ingerültség, a düh és a harag érzése 37,7 százalékban jelenik meg ebben a csoportban, az undor pedig 0,6 százalékban. Ezek az érzelmek azt fejezik ki, hogy a másik fél, vagyis az elkövető megsérti a társas rendet. A haragot az egyéni szabadság és a jogok megsértése váltja ki a zaklatásos szituációkban. Az undor itt, mint szocio-morális undor jelenik meg, melyet a nem méltósággal viselkedés, de leginkább mások megfosztása a méltóságtól vált ki. Ehhez szorosan kapcsolódik a hosztilitás, hiszen a harag és az undor is a hosztilitási triád elemei. “A hosztilitás olyan többdimenziós attitűd, amelyben a mások felé irányuló negatív viszonyuláshoz (kognitív) gyakran harag (érzelmi) és a haragot kifejező agresszivitás (viselkedéses) is társul” (Szeriné Ormándi, 2018). Mivel ez ilyen szoros kapcsolatban van a viselkedéssel, nem meglepő, hogy a beszélásokra reagáló nőknél fordulnak elő gyakrabban ilyen érzelmek.

Megkérdeztük a nőket, hogy ha egyedül közlekednek, és nem érzik biztonságban magukat, alkalmaznak-e valamilyen védelmi stratégiát. Ennél a kérdésnél több választ is megjelölhettek. Legtöbbször (40%) a telefonvonalban “hazakísértetem” magam lehetőséget választották, amely a nők biztonságérzetét növelheti. Ez követik 29 százalékkal azok a nők, akik nem alkalmaznak semmilyen stratégiát. További 19 százalék mondta azt, hogy van nála valamiféle önvédelmi eszköz, pl.: paprikaspray, bicska. Ehhez kapcsolódóan 67 nő (2%) írta, hogy a kulcsukat vagy az esernyőjüket használják önvédelmi eszközként. Kisebb esetszámmal megjelennek még a menekülési stratégiák, mint a sietés vagy az útvonal megváltoztatása, de sok nő írta, hogy megfelelő önvédelmi tudással rendelkezik. Ezen kívül gyakran előfordult még, hogy igyekeznek emberek között, kivilágított helyen maradni, valamint az, hogy folyamatosan monitorozzák a környezetüket.

Ha egyedül közlekedik és nem érzi biztonságban magát,
milyen védelmi stratégiát alkalmaz?

10. ábra: Védelmi stratégiák

A válaszok között kisebb számmal találhatóak még egyéb stratégiák, ezek összesen 5 százalékot tesznek ki (lásd a 16. ábrát a 3. mellékletben). Meglehetősen változatosak, akad köztük menekülő, passzív stratégia, mint az, hogy inkább zenét hallgat az áldozat, hogy ne is hallja a megjegyzéseket vagy, hogy kerülik a szemkontaktust. A válaszadók közül sokan igyekeznek megmondani, hogy éppen merre járnak, megosztják a helyadataikat. Illetve a viselkedés megváltoztatása is gyakori, például a járás vagy a ruházat kevésbé nőiesre változtatása.

A kérdőív végén igyekeztük nem csak az áldozatok, de a szemtanúk reakcióit is felmérni. Megkérdeztük a nőktől, hogy előfordult-e már, hogy harmadik fél a védelmükre kelt. A kitöltők csupán kicsivel több mint 1 százaléka válaszolt igennel. Ennek az alacsony számnak több oka is lehet, az egyik magyarázat a rendszerigazolásból fakadó áldozathibáztatás. Azt is megkérdeztük, hogy az ilyen esetekben nő vagy férfi volt-e, aki közbeavatkozott: 124 esetben nő sietett az áldozat segítségére, 386 estében pedig férfi volt a segítő fél. Ennek oka valószínűleg az, hogy a nők félnek belépni egy ilyen szituációba.

4.2. Kvalitatív eredmények

Kérdőívünk utolsó, opcionálisan kitölthető részében arra kértük a válaszadókat, hogy osszanak meg velünk egy olyan, velük megtörtént esetet, amely során verbális utcai zaklatás célpontjává váltak. A kritikus esetek módszerével összesen 1608 db egyéni történetet sikerült begyűjtenünk, melyeket Fairchild és Rudman (2008) általánosan elterjedt kilences tipológiáját alapul véve saját kritériumrendszer (a kódkönyvet lásd a 2. mellékletben) mentén elemeztünk. Témaanalízist

végeztünk, tehát az adatok feldolgozása közben azonosítottuk a témákat. Az adatok feldolgozása az alább fő- és altémák mentén történt:

Főtémák	Altémák
Résztevők	
Elkövető	Státusz Életkor Nem Szám szerint Viselkedés magyarázata - Jól szituált - Nem beszámítható
Áldozat	Életkor Társasága Jellemzője: - Külső/öltözet, mint ok - Zaklatást kizáró társadalmi jellemző - Tevékenysége Távolsága az elkövetőtől
Körülmények	
Helyszín	Utca Közlekedési eszköz Megálló
Szemtanúk	Segít Nem avatkozik be
Zaklatás módja	
Verbális zaklatás	Minősítő megszólítás Általános, nem konkrét utalás Testrésze utaló megjegyzés Mit tenne az áldozattal Mit tegyen az áldozat Ajánlattétel
Nonverbális zaklatás	Figyelemfelhívás Ajánlattétel Fenyegetés Szexuális önkielégítésre utalás Fizikai érintés ⁶
Következmények	
Áldozat közvetlen reakciója	Viselkedés: - Szembeszállás - Menekülés - Figyelmen kívül hagyás Érzelmi reagálás - Félelem - Szégyen - Undor - Megdöbbenés
Áldozat hosszabb távú reakciója	Útvonal változtatása Öltözködés változtatása
Környezet reakciója az esetre	Bagatellizálás

⁶ A fizikai érintés már nem cat calling, hanem utcai zaklatás: a két kategória együtt szerepelése arra utal, hogy a megkérdezetteknek nem különült el a verbális zaklatás a fizikaitól.

2. táblázat: A kvalitatív adatok feldolgozásának kritériumrendszere

4.2.1. A résztvevők

Az elkövető

Az elkövetők társadalmi csoportját tekintve a történetekből több elkülöníthető mintázat rajzolódott ki az elkövetők számával, az életkorral, valamint a szocioökonómiai státusszal kapcsolatban. Fontos megemlíteni, hogy ezeket a jelzőket (esetenként szinonimáikat) a válaszadók maguktól említették meg a történetekben, nem voltak kifejezetten ezekre irányuló kérdéseink.

Elkövetők száma összes eset: 1608		Életkor: 157 eset				Szocioökonómiai státusz: 330 eset		
Egynél többen, csoportosan	Egyedül, vagy nem derül ki	Gyerek, tini (20 alatti)	Fiatal (20+)	Középkorú (30+)	Idősebb (50+)	Munkás	Hajléktalan	Kisebbségi
425 eset	1183 eset	6 eset	50 eset	39 eset	62 eset	263 eset	37 eset	30 eset

3. táblázat: Az elkövetők három azonosítható mintázatának megoszlása az egyéni történetekben

Az esetek 26,4 százalékában, összesen 425 alkalommal került egyértelműen említésre az, hogy az elkövető többedmagával vett részt a zaklatásban, vagyis csoportos inzultálás történt (szocioökonómiai státusz alapján a leggyakrabban munkások részéről). Ezekben az esetekben az áldozatok reakciója főként passzivitás, figyelmen kívül hagyás, érzelmi szempontból pedig a félelem és a szegény jelenik meg. További kutatási lehetőségként meg lehetne vizsgálni azt, hogy vajon az elkövetők felhatalmazottabbnak érzik-e magukat zaklatás elkövetésére abban az esetben, ha társaságban vannak, illetve azt, hogy vajon a csoportdinamika milyen mértékben befolyásolja az eset súlyosságát. Az elkövetők becsült életkorát 157 esetben említették meg (9,8%), általában akkor, amikor feltűnően nagy volt a korkülönbség az áldozatok életkorához képest.

“13 éves voltam amikor egy 50 körüli pasas beszólt nekem, hogy "Helló, cica, de kinyalnálak".

"De megbasználak kiscica!" 35-40 körüli férfi mondta nekem, 15 éves voltam és vártam a vonatot egy pesti állomáson."

"Egy öregember magához húzott és elmondta mit és hova szeretne betenni. 12 voltam."

Szocioökonómiai státusz alapján a leggyakrabban munkások, hajléktalanok, valamint kisebbséghez tartozók kerültek megnevezésre a történetekben. Az összes egyéni történet 20,5

százalékában, vagyis 330 esetben illették ezen leírásokkal az elkövetőket, melyek közül kiemelkedő (az építkezésen dolgozó) munkások aránya, így ez egyfajta sztereotípiaként azonosítható.

A történetek egy részében megfigyelhető volt az is, hogy az elkövető viselkedését valamilyen mentegető indokkal próbálják megérteni vagy alátámasztani, ilyen például a befolyásolt állapot. Az elkövetők 57 esetben voltak (az összes egyéni történet 3,54 százalékában) valamilyen módon illuminált vagy kiszámíthatatlan állapotban: 53 esetben számoltak be részeg, 3 esetben drog hatása alatt álló, és 1 esetben valamilyen elmezavarral küzdő zaklatóról. Fontos megemlíteni azt is, hogy az esetek elenyésző részében, mindössze 8 esetben (az összes eset 0,5 százalékában) érkezett nőnemű zaklatótól a verbális megnyilvánulás.

Az áldozat

A válaszadók 159 esetben konkretizálták, hogy hány éves korukban történt velük az általuk említett incidens, ezeknek az adatoknak a gyakoriságát vizsgálva megállapítható, hogy a 16 éves kor a leggyakoribb a feltüntetett életkorok közül.

Egy fontos aspektus, ami a szöveges válaszokból is leszűrhető volt, hogy számos esetben a válaszadók önként fogalmazták bele a válaszukba, hogy milyen öltözetet viseltek, amikor az utcai zaklatás történt velük, ezzel alátámasztva az eset indokoltságát vagy éppen indokolatlanságát. Az adott válaszok közül 89 esetben hivatkoztak arra a nőkre, hogy csinos vagy valamilyen formában kihívó ruházat volt rajtuk, és 163 esetben pedig épp az ellenkezőjét emelték ki, miszerint szinte semmilyen testfelületük nem volt szabadon, öltözkük nem adott okot a beszólásra. Ez alapján két típust tudtunk megkülönböztetni. Azt a csoportot, amelynek tagjai a korábban említett rendszerigazolás elmélete (Jost, 2003) szerint saját magukban keresték a hibát, és öltözkük kihívósága által találtak magyarázatot a zaklatásra pl. *„viszonylag csinos öltözkben sétáltam munkába menet”, „szoknyában sétáltam hazafelé”, „mélyen dekoltált, piros haspólóban és farmersortban sétálgattam”*. És a másik csoport, akik szinte “mentegetőzés” szerűen szintén a rendszerigazolás elméletén belül kihangsúlyozták, hogy nem adtak okot a kérértlen megjegyzésekre pl.: *„térdig érő télikabátban és melegítő nadrágban voltam”* *„visszafogott ruhát viseltem”* *„tetőtől-talpig ruha, nem testhezálló”*.

Egy érdekes megállapítás, hogy várandós nőket vagy kisgyerekes anyukákat ugyanúgy ér kérértlen megjegyzés és szexuális jellegű beszólás, mint fiatal, egyedülálló hölgyeket. Azokban a konkrét esetekben, ahol állapotos nőket vagy olyan nőket, akik gyermekeik társaságában voltak ért zaklatás, feltételezhető, hogy még nagyobb szorongást váltott ki, hiszen ilyenkor egy nő még az átlagosnál is védtelenebb és kiszolgáltatottabb állapotban van, illetve félti a gyermekeit is. A beszólás ilyenkor gyakran a nő ilyen jellegű státuszához kötődött, tehát pl. a várandósságához vagy anyaságához kötődött. Néhány szemléltető példa:

„Pont az ilyen hasas csajokat szeretem, mert az ilyenekbe már szabadon lehet lőni a gécit.”

„De jó lenne, ha ilyen anyukám lehetne!”

"Hé gyere ide közénk csinálunk neked még több gyereket, akit cipelhetsz!"

„Ezt már nem lehet megdugni, mert teherbe baszták.”

Az összes beküldött történet 3,9 százalékában, 63 esetben fordult elő az, hogy az áldozatot sportolás (pl.: futás, biciklizés) közben érte verbális utcai zaklatás: ez az eredmény azt mutatja, hogy az utcán sportolók is áldozatcsoportként azonosíthatók.

4.2.2. A körülmények

Helyszín és a szemtanúk reagálása

A catcalling esetek alapvető jellemzője az, hogy nyilvános területen történnek, azonban a szemtanúk reagálásának szempontjából fontos megkülönböztetni azt, hogy nyíltabb (pl.: park, utca, buszmegálló) vagy zártabb (pl.: tömött villamos, vonatfülke) helyszínről van-e szó. Számos alkalommal fordul elő ugyanis, hogy zártabb terek esetében a fül- és szemtanúk nem reagálnak, próbálnak a helyzeten kívül maradni.

“A villamoson ültem és két férfi velem szemben azt tárgyalta, hogy úgy elégítenék ki magukat orálisan velem, hogy közben megfulladnék. Ezután részletezték hangosan milyen egyéb módokon tennének magukévá. Senki nem szólt semmi, leszálltam a következő megállónál.”

“Középiskolás koromban egy buszon ülve egy számomra csak látásból ismert, nálam idősebb férfi egész úton a szexuális életéről kérdezősködött és azt ecsetelte, ő mit csinálna velem... A legkellemetlenebb, hogy a sofőr, aki hallótávolságon belül volt, nem szólt rá.”

Ezzel szemben nyíltabb tereken a megfigyelők gyakrabban nyújtanak segítséget:

„Iskolai táncpróbáról este szoknyában mentem hazafelé és egy félrészeg, valószínűleg hajléktalan férfi elkezdett kéretlen kommenteket tenni bizonyos testrészeimre. Szerencsére a szembejövő házaspár férfi tagja feltartotta az illetőt, amíg továbbmentem.”

Verbális megnyilvánulások

"Fognám a segged, cica."
 "Kinyalnálak te kurva."
 "Basználak, te ribanc."

"Szia szépség, jajj de szép vagy, gyere ide!"

Az összes egyéni történet 7,8 százalékában, 125 esetben történt valamilyen direkt vagy indirekt verbális ajánlattétel a zaklatók részéről - ezek túlnyomó részt (pénzért végzett) szexuális aktusra (37 eset), fuvarra (16 eset), illetve hazakíséretre (16 eset), vonatkoztak, úgymint:

"Figyelj csak cica, leszophatsz, na jó adok ezrest, állj már meg, nem hallod?!"

A beérkezett írásos válaszok több mint 20 százalékaiban, összesen 393 esetben említették a válaszadók, hogy a beszólást kísérte vagy ahelyett valamilyen nonverbális formában valósult meg az utcai zaklatás, mint pl. fütyülés, dudálás, kacsintás, mutogatás, csücsörítés, ciccegés, mutogatás. Ilyen ajánlattételnek minősül például, ha valaki kocsival megáll az utcán, kitárja az ajtót, és felajánlja, hogy a személy szálljon be, hosszabb ideig követi, vagy tömegközlekedési eszközön előveszi a péniszét, és magához nyúl az áldozatot bámulva. 85 esetben fizikai érintést is tartalmazott az incidens, amikor a zaklató hozzádörgölözött, leköpte, vagy sarokba szorította a válaszadót. Ezen esetek már nem a verbális utcai zaklatás, hanem a fizikai bántalmazás kategóriájába sorolandók. Néhány ilyen példa a fent említett esetekből:

„15 éves koromban egy férfi leköpött és kiabált velem, amiért elutasító voltam a megnyilvánulásával szemben.”

„Elkezdtek fogdosni a mellem és a fenekem, de szerencsére el tudtam lökni őket és el tudtam szaladni.”

„Sétáltam az utcán anyukámmal, kb. 15 éves lehettem, egy férfi ahogy elsétált mellettiünk utánam nyúlt és megmarkolta a fenekemet, annyira megijedtem, hogy hirtelen nem tudtam szólni, hogy mi történt, ő pedig elfutott.”

4.2.4. A következmények

Az áldozat közvetlen reakciója

A szöveges válaszokból egyértelműen kiderült, hogy érzelmileg rendkívül sokféle reakciót válthat ki a catcalling jelensége. A leggyakrabban említett érzelmek a félelem, a megdöbbenés és tehetetlenség érzése, valamint a düh és felháborodás voltak a beérkezett 40 válasz alapján. Többen azt is említették, hogy a pillanatban lefagytak, nem tudták mi lenne a megfelelő reakció az adott helyzetben. A catcalling jelenséget gyakran övezi a kontrollvesztettség és tehetetlenség érzése, alig számoltak be olyan esetről a nők, amikor valamilyen proaktív reakciót tudtak produkálni a pillanatban. A beérkezett válaszok alapján csupán 15 alkalommal számoltak be olyan esetről, amikor konfrontálták az elkövetőt verbális módon. Ennek több mint duplája 40 alkalommal számoltak be arról, hogy elmenekültek és 49 alkalommal arról, hogy az ignorációt választották, vagyis inkább figyelmen kívül hagyták az esetet.

„Szóltam, hogy van-e valami problémájuk, mert akkor legyenek szívesek elmondani ide a szemembe, de vigyorogva letagadtak mindent és tovább mentek.”

„Kinevettem és felszálltam a buszra.”

„Iszonyúan megijedtem és csak rohantam hazafelé.”

Összesen 40 egyéni esetben volt szó szerint megfogalmazva az, hogy milyen érzelmeket élt át a zaklatás kapcsán az áldozat: a leghangsúlyosabban a félelem és ijedtség (10 eset), a meglepődés és a lefagyás (6 eset), valamint a düh és felháborodás (5 eset) rajzolódott ki.

14. ábra: Az áldozatok érzelmei az egyéni történetekben

Az áldozat hosszabb távú reakciója

A catcalling egyik legkárosabb és kézzelfoghatóbb következménye, hogy az érintettekben állandó szorongás alakulhat ki, döntéseiket és saját szabadságukat a kellemetlen élmények elkerülésének érdekében hosszú távon korlátozzák, és megváltoztatják a viselkedésüket, szokásaikat. A történetek alapján (32 eset), amiket a válaszadók megosztottak velünk néhány jellemző mintát tudtunk megállapítani. Gyakori volt pl.: az útvonal vagy szokás megváltoztatása, bizonyos tömegközlekedési eszközök kerülése, megküzdő stratégia választása, saját külső megváltoztatása.

„Utána egy ideig kerültem azt a buszmegállót, inkább 1 kilométerrel odébb sétáltam a következő buszmegállóba.”

„Inkább útvonalat váltottam. Többek között ezért sem futok már szabadtéren.”

„Egy új rövidnadrág volt rajtam, aznap vettem fel elsőnek, és azóta egyszer nem volt rajtam.”

„Utána annyira féltem, hogy másnap vörösre festettem a hajamat.”

A környezet reagálása

A catcalling jelenséget a legtöbb esetben nem jelentik. Az egyik ok, hogy a közvetlen környezet nem ad megfelelő reakciót és választ, illetve támogatást az ilyen „jelentéktelennek” minősített traumákra. Általánosságban megfigyelhető, hogy az érintetten kívül senki nem veszi komolyan, elbagatellizálják, normálisnak tekintik. A válaszadók által megosztott történetek között több példa támasztja alá ezt az elméletet:

„Emlékszem megemlítettem ezt az esetet az egyik tanáromnak egyszer. Ő azt mondta, hogy örüljek, amíg füttyögnek, mert ez azt jelenti tetszem nekik.”

„Nem mertem otthon elmondani; szinte biztosan megkaptam volna, hogy az öltözködésem miatt volt, legyek visszafogottabb.”

„Mikor erről beszéltem az akkori exemnek nemes egyszerűséggel kiröhögött, mert nem hitte el, hogy létezik olyasmi, hogy catcalling. Egyik reggel felvettem videóra a jelenséget és képes volt ennek ellenére is azt mondani, hogy ilyen nem létezik, mert “vele meg sosem történt ilyesmi”.

5. Diskusszió

Kérdőíves kutatásunkban 18 évesnél idősebb magyar nőket (N=3099) kérdeztünk a verbális utcai zaklatással kapcsolatos tapasztalataikról, egyéni történeteiket is figyelembe véve. A válaszadók 57,2 százaléka legalább néhány havonta él át utcai zaklatást. A kvantitatív eredmények alapján elmondható, hogy a zaklatók általában csoportban vannak (a válaszadók 73,9 százaléka szerint jellemzőbb a csoporttól érkező megjegyzés), az elkövetőképet pedig az egyéni történetek árnyalják, amelyekből leginkább a munkások szocioökonómiai csoportja emelkedik ki. Az eredmények jól mutatják, hogy szükséges diskurzust indítani a jelenségről a közéletben, valamint tudományos témakörként is figyelemre érdemes.

Kvantitatív kérdőívünkben tisztán kirajzolódott, hogy a válaszadók többségét, 65 százalékot akkor érte verbális zaklatás, amikor egyedül közlekedtek. Amikor férfiak társaságában közlekedtek, csupán 0,8 százalék tapasztalt catcallingot. A kvalitatív elemzés során önbevallásos alapon 694 esetben közölték a kitöltők, hogy társaságban vagy egyedül voltak-e amikor az eset történt. Ebből 16 alkalommal, vagyis az esetek 2,3 százalékában voltak partnerük vagy férfi ismerősük társaságában. A kvantitatív és a kvalitatív adatelemzés alapján megállapítható, hogy a legtöbb megjegyzés a nők egyes testrészeire vagy szexuális aktusra való felhívásra vonatkozott. A kvantitatív adatok szerint a zaklató megjegyzések 54 százaléka a nők testrészeire érkezik. A kvalitatív adatoknál a válaszolók 36 százaléka mondta, hogy a megjegyzés valamilyen szexuális aktusra való felhívás volt, és 30 százalékuk említette, hogy a komment a külső megjelenését, testrészét részletezte volna.

A válaszadók 60,2 százaléka jelezte a kvantitatív kérdőív alapján, hogy nincs összefüggés a között, hogy mit viselnek, és hogy milyen gyakran vagy milyen durva megjegyzéseket kapnak.

Ezt támasztja alá a kvalitatív elemzés is. Azok közül, akik ezt az aspektust spontán megemlítették (252 személy) 65 százalék (163 személy) nyilatkozta, hogy a ruházata nem indokolta az incidenst. Azonban így is sok kitöltő kapcsolta össze ok-okozati alapon a kihívó vagy csinos öltözködést azzal a ténnyel, hogy verbálisan zaklatták őket. A kvantitatív adatokban 1190 fő, a kvalitatív válaszok közül pedig 89 fő. A kutatásunk kvalitatív és kvantitatív elemeiből kitűnik, hogy a megkérdezett nők verbális utcai zaklatás által kiváltott érzelmei főként az ingerültség, a félelem és a düh. Kutatásunk eredményei, valamint Fedor és munkatársai eredményei közt nincs eltérés, mindkét kutatás esetében az áldozatok passzív reakciója a gyakoribb (Fedor et al, 2020).

A catcallingra adott reakciók vizsgálatainak eredménye is egyezik a két módszertannál. A figyelmen kívül hagyás a leggyakoribb megküzdési módszer, és a szembeszállás vagy közvetlen konfrontáció ritka. Megállapítható, hogy a verbális utcai zaklatásra - ahogy korábban az érzelmi reakciókat taglaló fejezetből kiderült - legtöbbször nem reagálnak a nők, lefagynak, nem tudják, milyen választ adjanak. A kvalitatív elemzésből az is kiderült, hogy ha szembe mertek szállni az elkövetővel, további durva és sértő megjegyzéseket kaptak.

Életkort tekintve az első utcai zaklatási élmények túlnyomó részét 18 éves kor alatt szenvedik el a nők (2640 válasz, 85% alapján), melyet a kvalitatív eredmények is alátámasztanak (lásd 4.2.4. pont). Még az 50 feletti korosztály is többségben (~49%) 18 év alatti kort jelölt meg, mint legkorábbi emlék, amikor zaklatás érte. Tehát ezek az élmények még akár 40 év távlatából is élnek a nőkben, vagyis maradandó, traumatikus eseményként, mondhatni egyfajta vakuemplékként⁷ maradnak meg, amelyet a beküldött egyéni történetek részletessége is magyaráz.

A kvantitatív és a kvalitatív eredmények alapján egyaránt kijelenthető, hogy a szemtanúk nem avatkoznak be. A zárt terekben pedig még kisebb a segítségnyújtás aránya, feltételezzük, hogy a nyílt tereken a segítőkész harmadik félnek konfrontáció esetén van lehetősége a menekülésre, míg a zárt helyeken ez nem lehetséges.

A zaklatások helyszínüket tekintve rendkívül változatosak: közös bennük, hogy nyilvános területeken történnek, azonban a kvalitatív eredmények azt mutatják, hogy egyaránt jellemzőek a

⁷ A vakuemplékezet (villanófény emlékezet) fogalma Roger Brown és James Kulik (1977) szerint olyan körülményekre vonatkozó emlékezet, amelyben rögzítjük a nagyon meglepő, fontos vagy érzelmileg megrázó eseményeket.

nyíltabb (pl.: park, utca, buszmegálló) és a zártabb (pl.: tömött villamos, vonatfülke) színterek is. Szintén a kvalitatív eredményekből derül ki, hogy az elkövetők szocioökonómiai státuszát tekintve erősen felülreprezentáltak az építkezéseken dolgozó munkások, tehát az építkezések környéke, mint gyakori zaklatási helyszín külön kiemelendő.

6. Összegzés

Kutatásunk új adatokat szolgáltat azzal kapcsolatban, hogy milyen a magyar nők elkövetőképe, hogyan jellemezhetőek az elkövető személyek, és általában milyen életkorban a legjellemzőbb az utcai verbális zaklatás előfordulása. Korábban arra sem volt még példa, hogy megvizsgálták volna, hogy az elkövetők, illetve az áldozatok egyedül vagy csoportosan voltak-e jelen ezekben a szituációkban. Egyik legszokatlanabb kérdése a kérdőívünknek az volt, hogy vajon mi az oka annak, hogy időnként hízeltgőnek találják a nők ezt a jelenséget. A válaszok alapján kiderült, hogy sokkal kevésbé traumatizálta a nőket, sőt még dicséretként is értelmezték a catcalling jelenségét, ha nem volt vulgáris, szexuális töltetű a megjegyzés. A szakirodalmi részben a catcalling a személyek önképére és a kultúrára gyakorolt hatását részletesen bemutattuk. Erre reflektálva fontos kijelenteni, hogy a catcalling hiába rendkívül sokrétű, komplex és erősen kontextusfüggő, de semmiképpen sem elfogadható vagy bátorítandó cselekedet. Bár a személyes történet megosztása nem volt kötelező kérdés, mégis több mint 1600 nő osztotta meg önkéntesen a bántalmazás körülményeit, a szituációhoz köthető érzelmeit. Számunkra ez bizonyíték arra, hogy erről a témáról jelenleg Magyarországon nem létezik kielégítő társadalmi párbeszéd. Kevés az olyan platform és nincs megfelelő forma, ahol ezeknek az eseteknek a konstruktív feldolgozása és értelmezése megtörténne. Az 1600 történet mutatja, hogy van igény arra, hogy erről a témáról beszéljünk, és foglalkozzunk vele. A személyes történetek tartalomelemzése alapján pontos mintázatok állapíthatók meg arról, hogy milyen formában változtatja meg a nők önszabályozását és szokásait a catcalling jelensége.

6.1. Javaslatok

Bár az elméleti részben több nemzetközi példát is felhoztunk a catcalling törvényszerű szabályozásra és büntetésére, a jogszabályok kockázatokkal is járhatnak. Az ilyen törvényekkel ugyanis vissza lehet élni, hogy megcélozzanak bizonyos szubkultúrákat. A nők egyenjogúságát szolgáló fentről szervezett törekvések nem mindig működnek, sőt néha kontraproduktívak is

lehetnek. A törvények nem tudják az egyes emberek természetes hozzáállását és viselkedését megváltoztatni, ahogyan gyakran a szexuális zaklatást vagy az anyasági diszkriminációt felszámolni kísérő törvények sem bizonyulnak hatékonyak (Bates, 2016). Ezek a törvények a média utcai zaklatást keretező módszereit sem befolyásolják, ahol gyakran továbbra is elbogatellizálják a jelenséget, és kigúnyolják a catcalling áldozatait.⁸ Ennek ellenére fontosak a jogi szabályozások, hiszen ezek explicit módon üzenetet közvetítenek az adott társadalom normáiról. Az utcai zaklatás büntethetővé tétele azt üzeni, hogy a nőknek joguk van a közterületen a biztonságához.

Ami valóban segítene, az az utcai zaklatás normalizálásának és széles körű elfogadottságának kulturális megváltoztatása. Úgy véljük, kutatásunk segítségével tipikus magyar catcalling helyzetek tárhatók fel: vizsgálatunk rávilágít a leggyakoribb esetekre és reakciókra, amelyek a jelenség tudatosításában fontos szerepet játszhatnak. Ehhez kapcsolódóan érdemesnek tartanánk, ha az utcai zaklatás témájáról iskolai oktatási keretek közt edukáció, felvilágosítás zajlana annak érdekében, hogy a célcsoportba eső fiatal lányok megértsék a problémát, és fel tudjanak készülni ezekre a helyzetekre. Dramatikus foglalkozások keretein belül be lehetne bemutatni a tipikus helyzeteket, le lehetne vetíteni néhány, a témát feldolgozó videót, illetve elbeszélgetni a különböző megküzdési stratégiákról. Fontosnak tartjuk, hogy a fiatal lányok mellett a fiatal fiúkat szintén edukálását. A fiúk figyelmét fel kell hívni arra, hogy miként nem szabad viselkedni az utcán (sem), illetve, hogy szemtanúként felismerjék ezeket a helyzeteket, és szükség esetén közbe tudjanak avatkozni, vagyis ne essenek a közönyös szemlélők csoportjába.

A kutatásunk feltárta, hogy a verbális utcai zaklatás a magyar nők életében is rendszeresen jelen van: az elért nők válaszaiból megállapítható, hogy többségük 1717 fő (57,7 %), havonta vagy néhány havonta tapasztalja a catcalling jelenségét. A kvantitatív és a kvalitatív eredményeink alapján kirajzolódtak tipikus helyzetek: vizsgálatunk ugyan nem reprezentatív, azonban jól rákapcsolódik az ismert nemzetközi trendekre. De kutatásunk felmérte a catcalling olyan aspektusait is, amelyeket magyar kutatások még nem tettek ezelőtt. A széleskörű mintavétel igazolja a hitelességet és jelzi, hogy az általunk feltárt probléma valós és a megoldása szükséges.

⁸ Az egyik portugál híradó úgy reagált a portugál jogszabályra, hogy az utcai zaklatást „flörtölésként” „bókként” jellemezte, vagy amikor a 23 éves Poppy Smart egy hónapos, naponta ismétlődő zaklatásról számolt be a rendőrségen, a Daily Mail címsora a következő volt: „A lány fütyögés miatt hívta a rendőrséget.” (Bates, 2016).

Annak a gondolkodásmódnak az ideje, amely a nők testét köztulajdonnak tekinti, és normalitásként kezeli, hogy bárki megítélje és kommentálja őket, lejárt.

A kérdőív alapján kapott általános képet esetleges folytatási lehetőségként fókuszcsoporthoz interjúkkal mélyítenénk tovább. Mivel rendkívül összetett, komplex társadalmi jelenség vizsgálatáról van szó, így fontosnak tartanánk azt, hogy narratív módon is megközelítsük.

A fókuszcsoporthoz kutatás kiszélesítéseként kíváncsiak lennénk a férfiak véleményére is, amelyet - a nőkhez hasonlóan - szintén interjúk formájában, korcsoport szerinti bontásban lehetne felmérni. Esetükben arra fókuszálnánk, hogy segítenének-e/segítségére sietettek-e már egy ismeretlen nőnek, felismeri-e egyáltalán a szituációt, tudnak-e arról, hogy a hozzájuk közelálló nőket (pl. édesanya, testvér, feleség) érték catcalling esetek. Milyen attitűdökkel rendelkeznek a catcalling jelenségével, illetve az azt elkövető férfítársaival kapcsolatban, ők maguk követtek-e már el ilyen, vagy ehhez hasonló cselekedet, esetleg felmerül-e már bennük valaha az, hogy őket is potenciális zaklatónak nézhetik.

6.2. A kutatás korlátai

Kutatásunk kezdeténél nem gondoltuk, hogy az általunk választott téma ennyire népszerű lesz: a verbális bántalmazás témaköréről összeállított kérdőívünket összesen 3325 személy töltötte ki, melyből végül 3099 válasz volt végül elemezhető. A kitöltők váratlanul magas száma miatt több lehetséges probléma is felmerülhet.

A válaszok vizsgálatánál felmerülő probléma lehet, hogy az adatgyűjtés anonim módon, kényelmi mintavétel alapján, önbevallásos alapon történt, tehát a kitöltőket nem tudtuk ellenőrizni. Bár a téma komolysága miatt kevésbé valószínű a hamis kitöltés (az ilyeneket igyekeztük kiszűrni), ugyanakkor előfordulhat, hogy torz elemek maradtak a mintában. Az egyéni történetekkel kapcsolatban a retrospektivitás okozhat torzítást: nem tudni, hogy vajon milyen pontosan emlékeznek az áldozatok bizonyos részletekre (pl. életkor, elhangzott megjegyzések), valamint azt is kérdéses, hogy a megosztott eseteket milyen mértékben kötötték sztereotípiákhoz (vagyis mi alapján választották ki, hogy a velük megtörtént esetek közül melyiket írják le). További felmerülő probléma lehet a demográfiai különbségek vizsgálata, amire nem kérdeztünk rá. Feltételezve, hogy akad különbség a fővárosi és a vidéki válaszadók tapasztalataiban, ezt is érdemes lett volna megvizsgálni.

Felhasznált irodalom

Bates, Laura (2016): *Portugal has made street harassment a crime – 3why hasn't the UK?* The Guardian. Letöltve: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/womens-blog/2016/feb/25/portugal-has-made-street-harassment-a-why-hasnt-the-uk>

Batha, Emma (2019): *France fines more than 700 in the first year of 'cat-call' law.* Reuters.com. Letöltve: <https://www.reuters.com/article/us-france-law-harassment-idUSKCN1UW1NY>

Bowman, C. G. (1993): *Street harassment and the informal ghettoization of women.* Harvard Law Review, 106, 517.

Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Taboo". *Encyclopedia Britannica*, 28 Feb. 2020, <https://www.britannica.com/topic/taboo-sociology>

Brown R – Kulik J. (1977): *Flashbulb memories.* Cognition, 5, 73–79.

Büntető Törvénykönyv (2021) - 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről - 205.(1-3). Letöltve: <https://net.jogtar.hu/jogszabalydocid=A1200100.TV&searchUrl=/gyorskereso%3Fkeyword%3Dszexu%25C3%25A1lis%2520zaklat%25C3%25A1s>

Cahill, A. J. (2001): *Rethinking Rape.* Cornell University Press.

Calogero, R. M. (2009): *Objectification processes and disordered eating in British women and men.* Journal of Health Psychology, 14, 394–402.

Calogero, R. M. – Thompson, J. K. (2009): *Sexual self-esteem in American and British college women: relations with selfobjectification and eating problems.* Sex Roles, 60, 160–173.

Crossley, N. (2001): *The phenomenological habitus and its construction.* Theory and Society, 30, 81–120.

Csányi, V. (2016): *Ő ott bent.* Budapest: Libri.

Csépe, Valéria - Győr, Miklós - Ragó, Anett (2008): *Általános pszichológia 3. - Nyelv, tudat, gondolkodás.* Budapest: Osiris Kiadó.

Davidson, M. M. – Gervais, S. J. – Sherd, L.W. (2015): *The ripple effects of stranger harassment on objectification of self and others.* Psychology of Women Quarterly, 39, 53–66.

Davidson, M. M. – Butchko, M. S. – Robbins, K. – Sherd, L. W. – Gervais, S. J. (2016): *The mediating role of perceived safety on street harassment and anxiety.* Psychology of Violence, 6, 553–561.

DelGreco M. – Hubbard A.S.E. – Denes A. (2020): *Communicating by Catcalling: Power Dynamics and Communicative Motivations in Street Harassment.* Violence Against Women. 1–25.

Díaz-Carrión, Isis Arlene (2020): *Emotional embodiment to face street harassment during the practice of adventure activities in Mexico.* Annals of Leisure Research

Fairchild, K. – Rudman, L. A. (2008): *Everyday stranger harassment and women's objectification.* Social Justice Research, 21, 338–357.

Fisher S. – Lindner D. – Ferguson C. J. (2017): *The Effects of Exposure to Catcalling on Women's State Self-Objectification and Body Image.* Springer Science+Business Media. Curr Psychol (2019) 38: 1495–1502

Fedor, Zsuzsanna – Snakóczki, Réka – Kengyel, Judith Gabriella (2020): *A catcalling megítélése és arra adott reakciók összefüggése egyes pszichológiai tényezőkkel.* Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris eFolyóirat. 10 (1), 88–113.

Fredrickson, B. L. – Roberts, T. (1997): *Objectification theory: toward understanding women's lived experiences and mental health risks.* Psychology of Women Quarterly, 21, 173–206.

- Fuller-Tyszkiewicz M. – Reynard, K. – Skouteris, H. – McCabe, M. (2012): *An examination of the contextual determinants of self-objectification*. *Psychology of Women Quarterly*, 36, 76–87.
- Glick, P. – Fiske, S. T. (2001): *An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality*. *American Psychologist*, 56, 109–118.
- Gaynair, G. (2013): *ICRW Survey: 95 Percent of Women and Girls Consider New Delhi Unsafe*. [online] International Centre for Research on Women. Available at: <http://www.icrw.org/media/news/icrw-survey-95-percent-women-and-girls-consider-new-delhi-unsafe>
- Grossman, A. J. (2008): *Catcalling: creepy or a compliment?* CNN.com – <https://edition.cnn.com/2008/LIVING/personal/05/14/lw.catcalls/index.html>
- Hevesi, K. (2021): *A catcalling olyan, mint egy 21. Századi rabszolgamustra*. *Kapcsoljegybol.hu* – https://kapcsoljegybol.hu/hirek/142_a_catcalling_olyan_mint_egy_21_szasadi_rabszolgamustra
- Hungler, Sára (2018): *A munkahelyi erőszak és zaklatás elleni küzdelem szabályozás nehézségei*. *Fundamentum* / 2017. 3-4. szám
- Hutson, A.E.F. – Krueger, J.C. (2019): *The Harasser's Toolbox: Investigating the Role of Mobility in Street Harassment*. *Violence Against Women*, 25(7) 767–791.
- Johnson, H. – Sacco, V. F. (1995): *Researching violence against women: statistics Canada's national survey*. *Canadian Journal of Criminology*, 37, 281–304.
- Walton, Kari A. & Pedersen, Cory L. (2021) Motivations behind catcalling: exploring men's engagement in street harassment behaviour, *Psychology & Sexuality*, DOI: 10.1080/19419899.2021.1909648
- Kozee, H. B. – Tylka, T. L. – Augustus-Horvath, C. L. – Denchik, A. (2007): *Development and psychometric evaluation of the interpersonal sexual objectification scale*. *Psychology of Women Quarterly*, 31, 176–189
- King, Elizabeth (2016): *6 countries that are fighting back against catcalling* - Complex letöltve: <https://www.complex.com/life/2016/01/international-catcalling-policies/>
- Kovács, Mónika – Szabó, Mónika (2017): *Társadalmi nem és szexizmusok: a nemi hierarchiát igazoló nézetrendszerek elfogadása és elutasítása*. In: Kovács Mónika (szerk.) *Társadalmi nemek. Elméleti megközelítések és kutatási eredmények*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 39–56.
- Lazarus, R. S. (1993): *From psychological stress to the emotions: A history of changing outlooks*. *Annual Review of Psychology*, 44, 1-21.
- Lea, S. G. – D'Silva, E. – Asok, A. (2017): *Women's strategies addressing sexual harassment and assault on public buses: an analysis of crowdsourced data*. *Crime prevention and community safety*. 19(3). 227–239.
- Légrádi, László (2000): *Az érzelmek osztályozása, szerepe, vizsgálata és értékelése*. In: Módszertani közlemények. (40) 4. pp. 158–163.
- Lindner, D. – Tantleff-Dunn, S. – Jentsch, F. (2012): *Social comparison and the 'circle of objectification'*. *Sex Roles*, 67, 222–235.
- Liss, M. – Erchull, M. J. – Ramsey, L. R. (2011): *Empowering or oppressing? Development and exploration of the enjoyment of sexualization scale*. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37, 55–68.
- Livingston, B. A. (2015): *Hollaback! International street harassment survey project*. Retrieved on July 28, 2016 – <https://www.ihollaback.org/research/>
- MacMillan, R. – Nierobisz, A. – Welsh, S. (2000): *Experiencing the streets: harassment and perceptions of safety among women*. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 37, 306–322.
- Magley, Vicki J. (2002): *Coping With Sexual Harassment: Reconceptualizing Women's Resistance*. *Journal of Personality and Social Psychology* 83 (4): 930–946.

- McCarty, M. K. – Iannone, N. E., & Kelly, J. R. (2014). Stanger danger: the role of perpetrator and context in moderating reactions to sexual harassment. *Sexuality and Culture*, 18, 739–758.
- Mellgren, Caroline – Andersson, Mika – Ivert, Anna-Karin (2018): *“It Happens All the Time”: Women’s Experiences and Normalization of Sexual Harassment in Public Space*. *Women & Criminal Justice*, 28:4, 262–281.
- Merleau-Ponty, M. (2002): *Phenomenology of Perception*, Smith, C. (transl.) Oxon, United Kingdom: Routledge.
- Miner-Rubino, K. – Twenge, J. M. – Fredrickson, B. L. (2002): *Trait selfobjectification in women: affective and personality correlates*. *Journal of Research in Personality*, 36, 147–172.
- Morris, Jonathan (2019.10.24.): *Street harassment: Women urged to report cat call*. BBC News Online. – <https://www.bbc.com/news/uk-england-devon-50125321>
- Munk, Veronika (2017): *Önt zaklatták már? A magyar férfiak felét, a nők kétharmadát igen.*_Index.hu. – https://index.hu/belfold/2017/11/13/zaklatas_magyar_zavecsl/
- Munk, Veronika (2017.11.15.): *Ha füttyög rám az utcán, csak bunkó vagy zaklat? És ha fogdos?.* Index.hu. – https://index.hu/belfold/2017/11/15/zaklatas_jog_molesztalas_szemeremsertes/
- Noll, S. M. – Fredrickson, B. L. (1998): *A mediational model linking self-objectification, body shame, and disordered eating*. *Psychology of Women Quarterly*, 22, 623–636.
- Owens, T. J., & Goodney, S. (2000). Self, identity, and the moral emotions across the life course. *Advances in Life Course Research*, 5, 33–53.
- Oxford Dictionary cat call szócikke - <https://www.lexico.com/definition/catcall>
- Quinn, D.M. – Kallen, R.W. – Twenge, J. M. – Fredrickson, B. L. (2006): *The disruptive effect of self-objectification on performance*. *Psychology of Women Quarterly*, 30, 59–64.
- Rudman, L. A. – Moss-Racusin, C. A. – Phelan, J. E. – Nauts, S. (2012): *Status incongruity and backlash effects: Defending the gender hierarchy motivates prejudice against female leaders*. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48, 165–179.
- Saunders, B. A. – Scaturro, C. – Guarino, C. – Kelly, E. (2016): *Contending with catcalling: the role of system-justifying beliefs and ambivalent sexism in predicting women’s coping experiences with (and men’s attributes for) stranger harassment*. *Current Psychology* (Advance online publication).
- Schneider, K. T. – Swan, S. – Fitzgerald, L. F (1997): *Job-related and psychological effects of sexual harassment in the workplace: empirical evidence from two organizations*. *Journal of Applied Psychology*, 82, 401–415.
- Smith, Eliot R. - Mackie, Diana M. (2004): *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó
- Strelan, P. – Hargreaves, D. (2005): *Women who objectify other women: the vicious circle of objectification?* *Sex Roles*, 52, 707–712.
- Szeriné Dr. Ormándi, Erzsébet (2018.03.28.): *Mi a hosztilitás, és hogyan hat az egészségi állapotunkra?* Mindset Pszichológia Online - <https://mindsetpszichologia.hu/mi-a-hosztilitas-es-hogyan-hat-az-egeszsegi-allapotunkra>
- Szymanski, D. M. – Feltman, C. E. (2014): *Experiencing and coping with sexually objectifying treatment: internalization and resilience*. *Sex Roles*, 71, 159–170.
- Tiggemann, M. – Kuring, J. K. (2004): *The role of body objectification in disordered eating and depressed mood*. *British Journal of Clinical Psychology*, 43, 299–311.

Topping, Alexandra (2021.03.10.): *Four-fifths of young women in the UK have been sexually harassed, survey finds*. The Guardian.com. – <https://www.theguardian.com/world/2021/mar/10/almost-all-young-women-in-the-uk-have-been-sexually-harassed-survey-finds>

Tracy, Jessica L. – Robins, Richard W. (2004): *Putting the Self Into Self-Conscious Emotions: A Theoretical Model*. Psychological Inquiry Vol. 15, No. 2, 103–125.

UN Women UK Research in January 2021. - <https://www.unwomenuk.org/safe-spaces-now>

Vera-Gray, F. (2016): *Men's intrusion, women's embodiment : a critical analysis of street harassment*. Abingdon, Oxon: Routledge. Routledge research in gender and society.

Vicsek, L. (2006): Fókuszcsoport. Budapest: Osiris Kiadó

Weiss, G. (2010). *Can an Old Dog Learn New Tricks? Habitual Horizons in James, Bourdieu, and Merleau-Ponty* in Weiss, G. (ed), *Intertwinings: interdisciplinary encounters with Merleau-Ponty*, SUNY Press

Wirth, Judit (2004): *Titkárságvezetők, menedzserasszintések kézikönyve*. Nyomtatásban megjelent. Budapest, Raabe Kiadó. – <https://nokjoga.hu/alapinformaciok-a-nok-elleni-eroszakrol/az-eroszak-fajtai/szexualis-zaklatas/>

World Health Organization (2021). *Violence against women* – <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Mellékletek

1. Melléklet: Kérdőív

Kedves Kitöltő!

5 perces kérdőívünkben a verbális, vagyis a szóbeli utcai zaklatás, az ún. "catcalling" jelenségét vizsgáljuk Magyarországon női szemszögből.

A "catcalling" definíció szerint olyan durva, szexuális jellegű megjegyzés, amelyekkel férfiak illetik az utcán haladó nőket. Ezek a kéretlen megjegyzések általában a nők testére, bizonyos testrészeire, vagy a megjelenésükre vonatkoznak.

Kitöltésével nagyban hozzájárul egyetemi kutatásunkhoz, melyet "A kommunikáció szociálpszichológiája" című kurzusunk keretein belül végzünk.

Kitöltésével hozzájárul az adatainak anonim módon történő felhasználásához.

Kitöltését előre is köszönjük,

a Budapesti Corvinus Egyetem kommunikáció - és médiatudomány mesterszakának elsőéves hallgatói

*Amennyiben kérdése van a kutatással kapcsolatban, az alábbi e-mail címen írhat nekünk:
catcalling.kutatas@gmail.com*

1. Nőnek vallja magát? (Feleletválasztó)
 - Igen
 - Nem
2. Életkor (Feleletválasztó)
 - 18 év alatti
 - 18-24
 - 25-30
 - 31-40
 - 41-50
 - 50+
3. Érte már Önt verbális zaklatás az utcán? (Feleletválasztó)
 - Igen
 - Nem
4. Vissza tud emlékezni arra, hogy körülbelül hány évesen érte először verbális utcai zaklatás? (Önálló válasz)
 - Milyen gyakran éri Önt verbális zaklatás az utcán? (Feleletválasztó)
 - Hetente többször
 - Hetente

- Havonta
 - Néhány havonta
 - Évente
 - Ritkábban, mint évente
5. Mikor érte Önt utoljára verbális utcai zaklatás? (Feleletválasztó)
- Az elmúlt egy hétben
 - Az elmúlt egy hónapban
 - Az elmúlt fél évben
 - Az elmúlt évben
 - Régebben, mint egy éve
6. Mit érez, amikor egy idegen megjegyzést tesz Önre? (Több válasz is megjelölhető).
- Megijedek/félelem tölt el
 - Meglepődöm
 - Kíváncsiság tölt el
 - Zavarba jövök
 - Ingerült leszek
 - Egyéb (rövid egyéni válasz)
7. A leggyakrabban milyen jellegű zaklatás éri? (Feleletválasztó)
- Nonverbális: fütttyögés, dudálás, vulgáris gesztusok
 - Kéretlen bók, “leszólítás”
 - Ízléstelen/durva/szexista megjegyzés
 - Egyéb (rövid egyéni válasz)
8. Mire vonatkoznak a zaklató megjegyzések általában? (Több válasz is megjelölhető)
- Az öltözkémre
 - Valamilyen testrészemre
 - A viselkedésemre
 - Egyéb (rövid egyéni válasz)
9. Leggyakrabban hogyan reagál a verbális zaklatásra?
- Nem reagálok, figyelmen kívül hagyom
 - Verbálisan visszajelek (pl. Visszaszóllok, rákiabálok)
 - Nonverbálisan visszajelek (pl. Intek, csóválom a fejem, “beintek”)
 - Egyéb (rövid szöveges válasz)
10. Volt-e olyan alkalom, amikor hízalgőnek találta az Önt érő megjegyzést? (Feleletválasztó)
- Igen
 - Nem
11. Ha igen, miért? (nem kötelező egyéni szöveges válasz)

12. Jellemzően milyen évszakban éri verbális zaklatás? (Feleletválasztó)
- Inkább tavasszal/nyáron
 - Inkább télen/ősszel
 - Egész évben, évszaktól függetlenül
13. Jellemzően milyen napszakban éri verbális zaklatás? (Feleletválasztó)
- Napközben
 - Sötétedés után
14. Általában mikor éri verbális zaklatás? (Több válasz is megjelölhető)
- Ha egyedül közlekedem
 - Ha nők társaságában közlekedem
 - Ha nők és férfiak társaságában közlekedem
 - Ha férfiak társaságában közlekedem.
15. Ha egyedül közlekedik és nem érzi biztonságban magát, alkalmaz valamilyen védelmi stratégiát? (Több válasz is megjelölhető)
- Van nálam önvédelmi eszköz (pl. Gáz- vagy paprikaspray, bicska, stb).
 - Telefonvonalban "hazakíséretet" magam valakivel.
 - Egyéb (rövid egyéni válasz)
16. Ön érzel összfűggést a megjegyzések előfordulása és a viselt öltözék között? (Feleletválasztó)
- Nem (téli kabátban, nyakig begombolkozva ugyanúgy előfordul)
 - Igen (inkább akkor fordul elő, amikor van fedetlen testrészem - pl. ujjatlan felső/rövid nadrág)
17. A zaklató személy(ek) általában egyedül van(nak), vagy társaságban? (Feleletválasztó)
- Általában egyedül van
 - Általában csoportban, társaságban vannak
18. Előfordult már, hogy harmadik fél (szemtanú) az Ön védelmére kelt? (Feleletválasztó)
- Igen
 - Nem
19. Amennyiben igen, milyen nemű volt? (Feleletválasztó)
- Férfi
 - Nő
20. Kérjük írjon példát egy Önnel megtörtént verbális zaklatásra: (Nem kötelező egyéni válasz)

2. Melléklet: Az egyéni történetek elemzési rendszere

Főtémák	Altémák	Példa a kategóriára
Résztvevők		
Elkövető	Státusz Életkor Nem Szám szerint Viselkedés magyarázata - Jól szituált - Nem beszámítható	- “Munkások leszólítottak, utánam fütyültek az utcán amikor elhaladtam mellettük.” - “Kislány voltam még, nyár volt, fagyiztam, egy férfi (50 plusszos) odaszólt nekem, h de szépen nyalod, én is nyalnálak.” - “Nyári ruhában sétáltam és a melleimre tettek megjegyzést a 8.kerületben férfiak csoportosan.” - “Teljesen normális kinézetű idősebb férfi az utcán elmegy mellettem: “Hú de megmásználak!” - “Egy sima ujjatlan pólóban sétáltam haza még éjjel előtt, amikor egy full részeg fazon rámkiabált hogy “kurva jó csöcsöd van baszdmeg”
Áldozat	Életkor Társasága Jellemzője: - Külső/öltözet mint ok - Zaklatást kizáró társadalmi jellemző - Tevékenysége Távolsága az elkövetőtől	- “Micsoda segg, basznám! 14 voltam.” - “Amikor tini lánnyal együtt sétáltunk, akkor azt fejtegették mit tennének velünk egyszerre :(Szerencsére a lányom nem hallotta meg.” - “Szoknyában sétáltam és egy férfi utánam kiabált, hogy szép formás combok és a szoknyám alá nézne szívesen.” - “A legdurvább az volt, amikor 8 hónapos terhesen mentem az utcán és ciccegetek és fütyültek nekem.” - “Bicikliztem, és az kiabálták nekem, hogy lennék az a nyereg.” - “Beszélgetek az utcán egy barátnőmmel, egy férfi közel jön és halkán, de érthetően azt mondja: “Szia kedves, remélem, nedves! Úgy megbasználak!”

Körülmények		
Helyszín	Utca Közlekedési eszköz Megálló	– “<i>Úgy megbasználak - mondta vki az utcán elmenve mellettem.</i>” – “Buszon: - <i>Nézd meg azt ott a kék pulcsiban úgy megdugnám lábra se tudna állni.</i>” – “Buszmegállóban álltam, és egy furgonból szexista megjegyzéseket kiabáltak rám.”
Szemtanúk	Segít Nem avatkozik be	– “<i>Iskolai táncpróbáról este szoknyában mentem hazafelé és egy félrészeg, valószínűleg hajléktalan férfi elkezdett kéretlen kommenteket tenni bizonyos testrészeimre. Szerencsére a szembejövő házaspár férfi tagja feltartotta az illetőt, amíg továbbmentem.</i>” – “<i>Legutóbb a villamoson egy férfi próbált a falhoz szorítani, de senki nem segített, csak nézett a tömött villamos népe.</i>”
Zaklatás módja		
Verbális zaklatás	Minősítő megszólítás Általános, nem konkrét utalás Testrészeire utaló megjegyzés Mit tenne az áldozattal Mit tegyen az áldozat Ajánlattétel	– “<i>Elnézést a nyelvhasználatért: B*sználak, te r*banc.</i>” – “<i>Vulgáris leírás, arról, hogy mit tennének velem. 14 éves voltam.</i>” – “<i>De jó segged van!</i>” – “<i>De beleharapnék a cicidbe!</i>” – “<i>"A farkamon tátsad így a szádat!"</i>” – “<i>Jók a dudáid! Hazakísérhetlek?</i>”
Nonverbális zaklatás	Figyelemfelhívás Ajánlattétel Fenyegetés Szexuális önkielégítésre utalás Fizikai érintés	– “<i>Rám dudáltak, átkiabáltak az utca másik oldaláról.</i>” – “<i>Gyalogoltam, a csávó kiszólt az araszoló autóból, majd hívogatóan megpaskolta az anyósülést.</i>” – “<i>Egy autó lelassított mellettem és végigkövetett a Városmajor utcában, a férfi végig cuppogott utánam.</i>”

		– “Általános iskolából hazajövet egy öreg szomszéd lógott a kerítésen és amikor elhaladtam a házuk előtt azt suttogta: “egyszer úgyis elkaplak” és közben láthatóan a nadrágjában nyúlkalt.” – “Úton voltam haza, amikor elsuhant mellettem egy biciklis és rácsapott a fenekemre.”
Következmények		
Áldozat közvetlen reakciója	Viselkedés: - Szembeszállás - Menekülés - Figyelman kívül hagyás Érzelmi reagálás - Félelem - Szégyen - Undor - Megdöbbenés	– “Megdicsérte az illető a hátsó alfeletem, cigit kért, nem kapott, elhordott minden mocskos r*bancnak, majd le is köpött. Paprika sprayt kapott.” – “A csávó majdnem alámnyúlt, ahogy a mozgólépcsőn álltam. Amikor a combomhoz hozzáért, felszaladtam a lépcsőn.” – “Hazafelé mentem, lelassított mellettem egy autó, és onnan szólított le a sofőr, végig lassan jött mellettem pedig figyelman kívül hagytam.” – “A legfélelmetesebb az volt, amikor 7-8. (kb. 13-14 éves voltam) osztályos koromban a buszmegállóban álltam és egy 30-as pasi rám dudált, megálltak és megjegyzést tett a melleimre (koromnál jóval fejlettebb volt), majd tovább hajtott.” – “Az első amire emlékszem... Teveszór a póló? Majd vigyorogva mutogat az éppen növésben lévő melleimre. Azt hittem elsüllyedek zavaromban.” – “Legutóbb terhesen sétáltam haza, mikor egy buszmegálló mellett haladtam el, középiskolás fiúk egy kisebb csoportjából, az egyik illető megjegyezte, hogy: “ilyen segg alá, hogy odavágnék”. Hányinger kerülgetett tőle.” – “Babakocsi kosarában turkáltam, fenekem

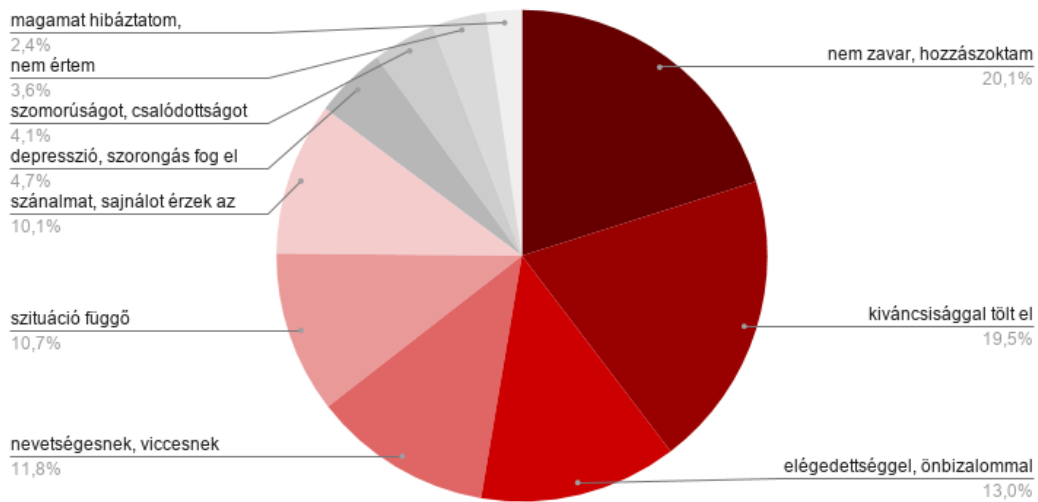
		<i>picit a levegőben, és éreztem h Vmi hozzám ér. Azt hittem valaki véletlenül nekem ment, de felálltam és egy idős bácsi állt ott... továbbra is a fenekemhez érve. Úgy csinált, mintha ismertem volna, majd a kisfiamhoz kezdett beszélni. Annyira meglepődtem, hogy alig jutottam szóhoz, de elküldtem végül.”</i>
Áldozat hosszabb távú reakciója	Útvonal változtatása Öltözködés változtatása	– “A nyár folyamán történt: egy taxis leszólított és gyakorlatilag követett a telefonszámomat követelve. Mindezt fényes nappal, úgy sikerült leráznom, hogy közöltem vele a barátomat várom. Ijesztő élmény volt, azóta nem járok azon az útvonalon.” – “Szégyenlős vagyok, sosem öltözöm kihívóan, de nyáron kénytelen vagyok, ha nem akarok rosszul lenni. Amikor az eset történt, vállpántos felső volt rajtam, és az illető megjegyzést tett a mellemre. Ezután egy darabig nem mertem mást felvenni, csak zárt nyakú pólót, még úgy is, hogy 36 fokban nagyon melegem volt és izzadtam, de féltem, hogy megint megszólhatnak... Nagyon rosszul érintett a dolog, engem már az is zavar, ha valaki nagyon megbámul, ami sajnos gyakran előfordul, de szerencsére nem mindig veszem észre...”
Környezet reagálása esetre	Bagatellizálás Megkérdőjelezés	– Buszmegállóban egy férfi felajánlotta csinál nekem gyereket. Referenciának már van kettő gyereke, bizonygatta, hogy remek gyerekek származnak tőle. Még a buszra is felszállt utánam. Verbálisan próbáltam lerázni, előbb halkán, aztán kiabálva. Később, mikor kitudódott a dolog én voltam a hibás (máig nem értem miért). A szakkör

		vezetőm azt mondta, hogy felfújom a dolgot, félreértettem, nem úgy gondolta. Én 26 voltam a pasi kb 55. A pasi semmi büntetést, megrovást nem kapott, csak velem lett "elbeszélgetve". Csak én lettem megszégyenítve a buszon/buszmegállóban, ami láthatóan nem számít. Már régen volt, Budapestre költöztem, itt is voltam szituk, nem is egy... nyilván megváltozott a hozzáállásom (lelépni, vagy ha nem lehet: ütni, harapni... dezodort szembe fújni...) – “Egy volt munkahelyem irányában volt egy építkezés, ahol minden reggel 9-kor megkaptam a “cicccc”-ogast, “szia cicá”-t, “gyere már ide egy kicsit”-et , “de belekapaszkodnak a copfodba”-t vagy a szexet imitáló hangokat. Mikor erről beszéltem az akkori exemnek, nemes egyszerűséggel kiröhögött, mert nem hitte el, hogy létezik olyasmi, hogy catcalling. Egyik reggel felvettem videóra a jelenséget és képes volt ennek ellenére is azt mondani, hogy ilyen nem létezik, mert “vele meg sosem történt ilyesmi”. Mansplaining at its best.”
--	--	---

4. Táblázat: A kvalitatív adatok feldolgozásának kódkönyve

3. Melléklet: Ábrák

Az egyében belül azonosítható kategóriák

15. ábra: Milyen egyéb érzések jellemzik az áldozatot, amikor idegen illeti megjegyzéssel?

Védelmi stratégiák - Az egyében belül azonosítható kategóriák

16. ábra: Védelmi stratégiák: az egyéb kategórián belül azonosítható válaszok